

Juha Karvonen, Mikko Svartsjö

Perusopetuksen ja lukio- koulutuksen kustannuskehitys vuonna 2012

Koulu■ikkuna

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

KIRJOITTAJAT

Juha Karvonen
Mikko Svartsjö

KANNEN KUVA

Pixhill.com

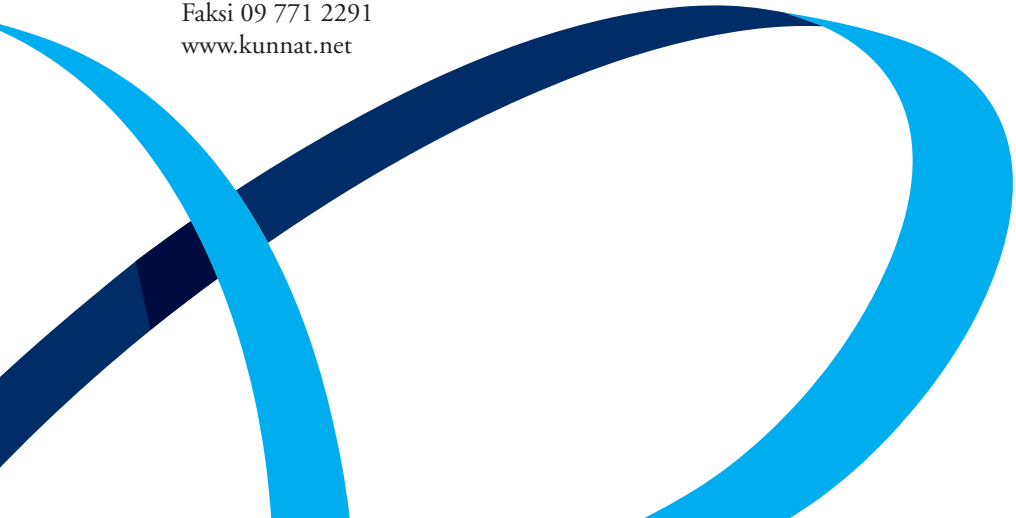
ISBN 978-952-293-144-3 (nid.)

ISBN 978-952-293-145-0 (pdf)

© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2013

Myynti: Suomen Kuntaliiton julkaisumyynti
www.kunnat.net/kirjakauppa
Tilausnumero 509452

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
Faksi 09 771 2291
www.kunnat.net

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Perusopetuksen kustannukset	6
2.1	Perusopetuksen kokonaiskustannukset	6
2.2	Kustannukset eri kuntakokoryhmissä	6
2.3	Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa	10
2.4	Opetuksen kustannukset	12
2.5	Oppilasruokailun kustannukset.....	13
2.6	Kuljetuskustannukset	14
2.7	Kiinteistökustannukset.....	15
2.8	Sisäinen hallinto.....	16
2.9	Muu oppilashuolto	17
3	Toiminnallisten tietojen vertailu	18
3.1	Vähimmäistuntimäärä.....	18
3.2	Opetusresurssi vuosiviikkotunteina	19
3.3	Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit	20
3.4	Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus	21
3.5	Erityinen ja tehostettu tuki	22
3.6	Opetusryhmien koko	23
3.7	Opetushenkilöstö.....	24
3.8	Koulunkäyntiavustajat	25
4	Tietoja perusopetuksen päättäneistä.....	26
4.1	Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku.....	26
4.2	Sijoittuminen jatkokoulutukseen	27
5	Perusopetuspalvelujen saavutettavuus	28
5.1	Koulujen koko	28
5.2	Koulumatkojen pituus	29
5.3	Kouluverkon vaikutus kuljetuskustannuksiin	30
6	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	31
7	Lukiokoulutuksen kustannukset.....	32
7.1	Lukiokoulutuksen kokonaiskustannukset.....	33
7.2	Lukiokoulutuksen kustannusrakenne	35
7.3	Opetuksen kustannukset.....	37
7.4	Opiskelijaruokailun kustannukset	38
7.5	Sisäinen hallinto.....	39
7.6	Kiinteistökustannukset.....	40
8	Toiminnallisten tietojen vertailu	41
8.1	Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina.....	41
8.2	Opetushenkilöstö.....	43
9	Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja.....	44
9.1	Ylioppilastutkinnon suorittaneet	44
9.2	Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertailu.....	45
9.3	Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa	46
9.4	Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen	47
9.5	Oppilaitokset	48
10	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	49

---

1 Johdanto

Tämän raportin aineisto perustuu Kuntaliiton yhdessä kuntien kanssa ylläpitämään perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vertailutietokantaan (Kouluikkuna). Vuonna 2012 Kouluikkunan vertailutietokannassa oli mukana 59 kuntaa. Kuntien määrä kattaa 1 140 peruskoulua ja noin 300 000 peruskoululaista, joka on noin 60 % koko maan oppilasmäärästä. Lukiokoulutuksen aineisto pitää sisällään 150 lukiota ja noin 72 000 opiskelijaa eli lähes 70 % koko maan lukiolaisten määrästä.

Raportissa on käytetty kunnilta saatuja tietoja varainhoitovuosilta 2012 ja 2011. Raportissa on tarkasteltu sekä kustannustietoja että toimintaan ja vaikuttavuuteen liittyviä tunnuslukuja. Eri vuosien tietoja vertailtaessa tulee ottaa huomioon, että mukana olevat kunnat eivät ole täysin samoja molempina vuosina. Lisäksi joidenkin kuntien kuntarakenne on muuttunut vuosien 2011 ja 2012 aikana. Käyttökustannusten vertailussa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi nousi 3,4 prosenttia vuodesta 2011 vuoteen 2012.

Raportissa tunnuslukuja on vertailtu kuntakoon perusteella neljässä eri kuntakoryhmässä:

1. Yli 100 000 asukkaan kunnat
2. 50 000–100 000 asukkaan kunnat
3. 20 000–50 000 asukkaan kunnat
4. Alle 20 000 asukkaan kunnat

Perusopetus

Raportissa selvitettiin, miten kuntakoko vaikuttaa perusopetuspalvelujen kustannuksiin ja kustannusrakenteeseen. Perusopetuksen kustannuksia verrattiin kokonaiskustannusten, opetuksen, koulukuljetuksen, oppilasruokailun, kiinteistökustannusten ja sisäisen hallinnon osalta. Kuntakokoon perustuvia keskiarvoja verrattiin myös edelliseen varainhoitovuoteen.

Toimintatietojen osalta käytiin läpi kunnissa käytössä olevia perusopetuksen vähimmäistuntimääriä. Erityisopetuksen osalta tarkasteltiin luokkamutoisen ja integroidun erityisopetuksen sekä tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevia oppilaita. Opetushenkilöstön osalta vertailtiin vakinaisten ja määräaikaisten opettajien määriä. Raportissa on tarkasteltu koulujen kokoa ja perusopetuspalvelujen saavutettavuutta koulumatkojen perusteella. Raportissa selvitettiin myös peruskoulunsa päättäneiden oppilaiden yhteishakutuloksia ja sijoittumista jatkokoulutukseen.

Lukiokoulutus

Raportissa selvitettiin lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksia ja opetuksen, opiskelijaruokailun, kiinteistökustannusten sekä sisäisen hallinnon menoja.

Toimintatietojen osalta selvitettiin lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntimääriä eri kuntakoryhmissä sekä lukiossa olevien vakinaisten ja määräaikaisten opettajien määriä. Laatuun ja vaikuttavuuteen liittyvinä tekijöinä tarkasteltiin lukion oppimäärän suorittaneiden opiskeluaikoja, ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittaneiden määriä sekä ylioppilaskoearvosanojen keskiarvoja.

Lukiokoulutuksen vaikuttavuutta arvioitiin myös vertaamalla opiskelijoiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa lukion päättötodistusten keskiarvoon. Ylioppilastutkinnon aikaisemmin suorittaneista opiskelijoista selvitettiin, miten he ovat sijoittuneet lukiokoulutuksen päätyttyä. Lukioverkkoa tarkasteltiin oppilaitosten koon ja lukioiden määrän perusteella.

2 Perusopetuksen kustannukset

2.1 Perusopetuksen kokonaiskustannukset

	2011	2012	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2012) %
Käyttömenot	8156	8513	4,4	
Käyttömenot*	7443	7736	3,9	
Opetus	4571	4744	3,8	55,2
Kuljetus	297	319	7,4	3,7
Ruokailu	518	532	2,7	6,2
Kiinteistöjen ylläpito	960	985	2,6	11,4
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	632	713	12,8	8,6
Sisäinen hallinto	441	456	3,4	5,3
Muu oppilashuolto	333	366	9,9	4,4

*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä

Lähde: Kouluikkuna

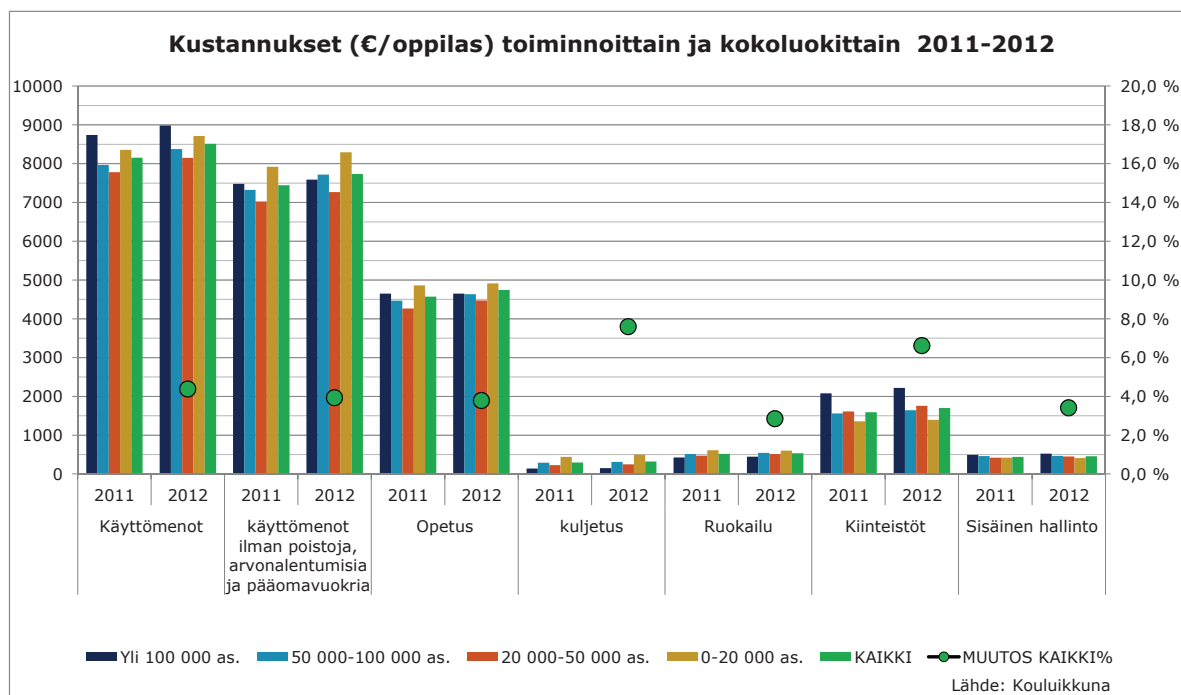
Vuonna 2012 perusopetuksen kokonaiskustannukset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,4 %. Mikäli kustannuksiin ei lasketa poistoja, arvonalentumisia ja sisäisten vuokrien pääomakustannuksia kustannusten nousu oli 3,9 %.

Vuonna 2012 sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset nousivat 12,8 %. Pääomakustannusten kasvuun vaikuttaa osaltaan se, etteivät vertailukunnat olleet täysin identtisiä molempina tarkasteluvuosina. Kuljetuskustannusten muutos oli 7,4 % ja muun oppilashuollon menot kasvoivat 9,9 %. Opetuksen, ruokailun, kiinteistöjen ylläpidon ja sisäisen hallinnon kustannusten muutos noudatti melko pitkälle perusopetuksen yleistä kustannustason muutosta.

Perusopetuksen kokonaiskustannuksista opetuksen osuus oli hieman yli puolet eli 55,2 %. Kiinteistömenojen osuus oli 20 %, josta kiinteistöjen ylläpidon osuus oli 11,4 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus 8,6 %. Kuljetuskustannusten keskimääräinen osuus oli toiminnoista pienin 3,7 %. Oppilasruokailun osuus oli 6,2 %, sisäisen hallinnon osuus 5,3 % ja muun oppilashuollon 4,4 %. Vammaisoppilaiden opetuksen osuus perusopetuksen kokonaiskustannuksista on noin 5 %.

2.2 Kustannukset eri kuntakoryhmissä

Keskisuuret 20 000–50 000 ja 50 000–100 000 asukkaan kunnat tuottivat perusopetuspalvelut hieman muita edullisimmin. 20 000–50 000 asukkaan kuntien käyttömenot mukaan lukien poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat vuonna 2012 keskimäärin 8 149 euroa oppilasta kohden ja 50 000–100 000 asukkaan kunnilla 8 379 euroa. Yli 100 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 8 981 €/oppilas. Pienempien alle 20 000 asukkaan kuntien käyttömenot olivat 8 716 euroa oppilasta kohti. Kaikkien kuntien kokonaismenojen keskiarvo oli 8 513 €/oppilas.

Perusopetuksen käyttömenot 2012 oppilasta kohti (sis. poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset):

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 8 981 € (v. 2011, 8 740 €) +2,8 %
- 50 000–100 000 kunnat 8 379 (v. 2011, 7 966 €) +5,2 %
- 20 000–50 000 kunnat 8 149 € (v. 2011, 7 781 €) +4,7 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 716 € (v. 2011, 8 356 €) +4,3 %
- Keskiarvo 8 513 € (2011, 8 156 €) +4,4 %

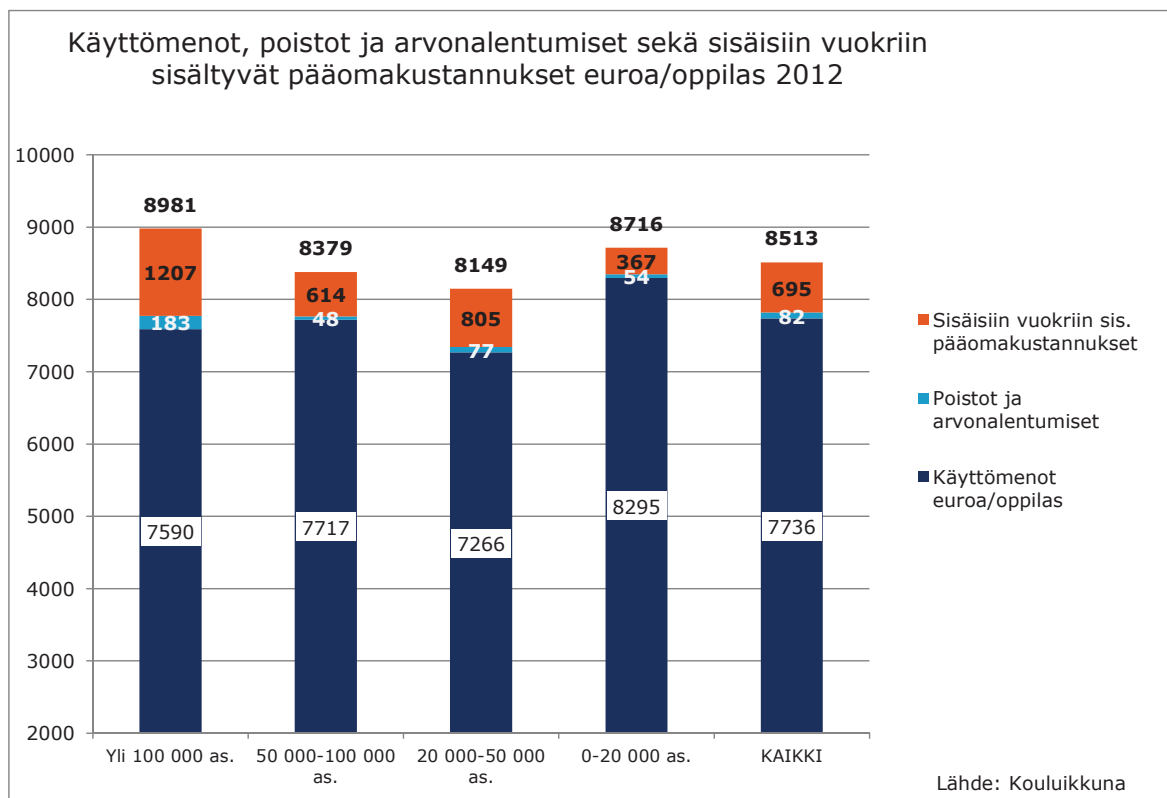
Yli 100 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen kokonaiskustannuksia lisäsivät muihin kuntaryhmiin verrattuna sisäisiin vuokriin sisältyvät suuremmat pääomakustannukset.

Verrattaessa perusopetuksen kokonaiskustannusten nousua edelliseen vuoteen kustannusten nousu oli maltillisinta Yli 100 000 asukkaan kunnissa, joissa kustannukset kasvoivat 2,8 %. 50 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä 5,2 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa nousua oli 4,7 % ja alle 20 000 asukkaan 4,3 %.

Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia, kuntaryhmien väliset erot tasoittuivat. Yli sadantuhannen asukkaan kunnissa kustannukset olivat 7 590 €/oppilas, melko suurissa kunnissa 7 717 €/oppilas, keskiuurissa 7 266 €/oppilas ja pienissä kunnissa 8 295 €/oppilas. Kaikkien kuntien keskimääräiset kustannukset olivat 7 736 €/oppilas.

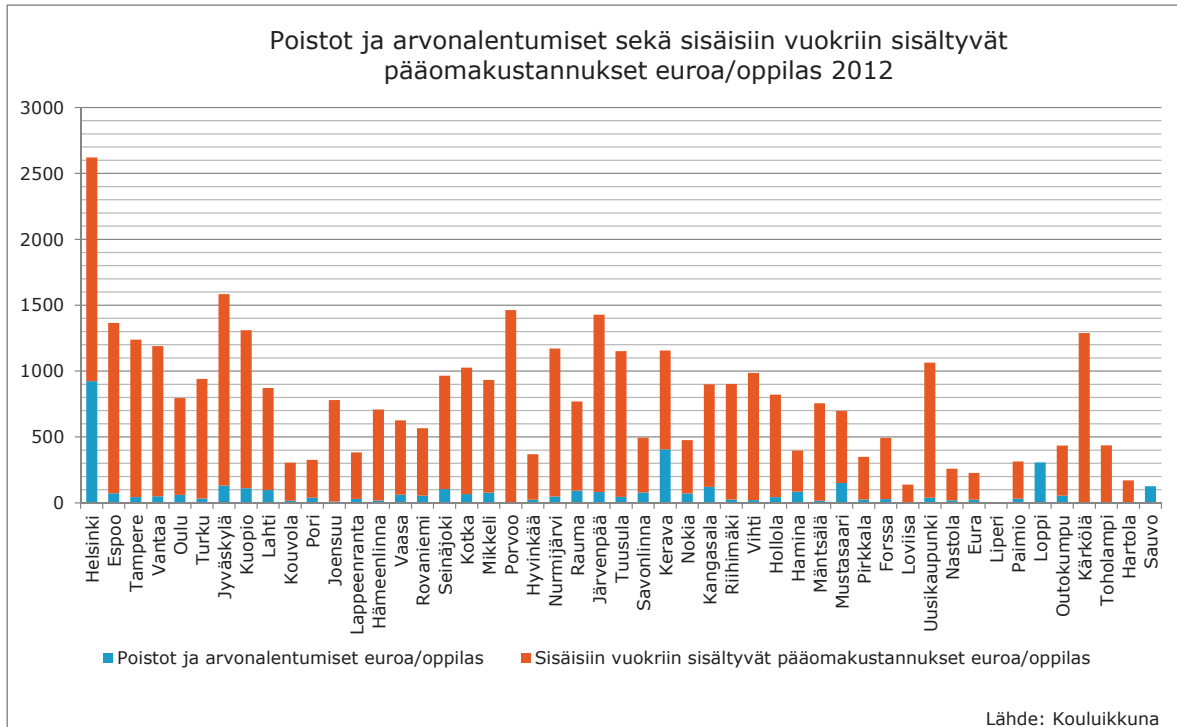
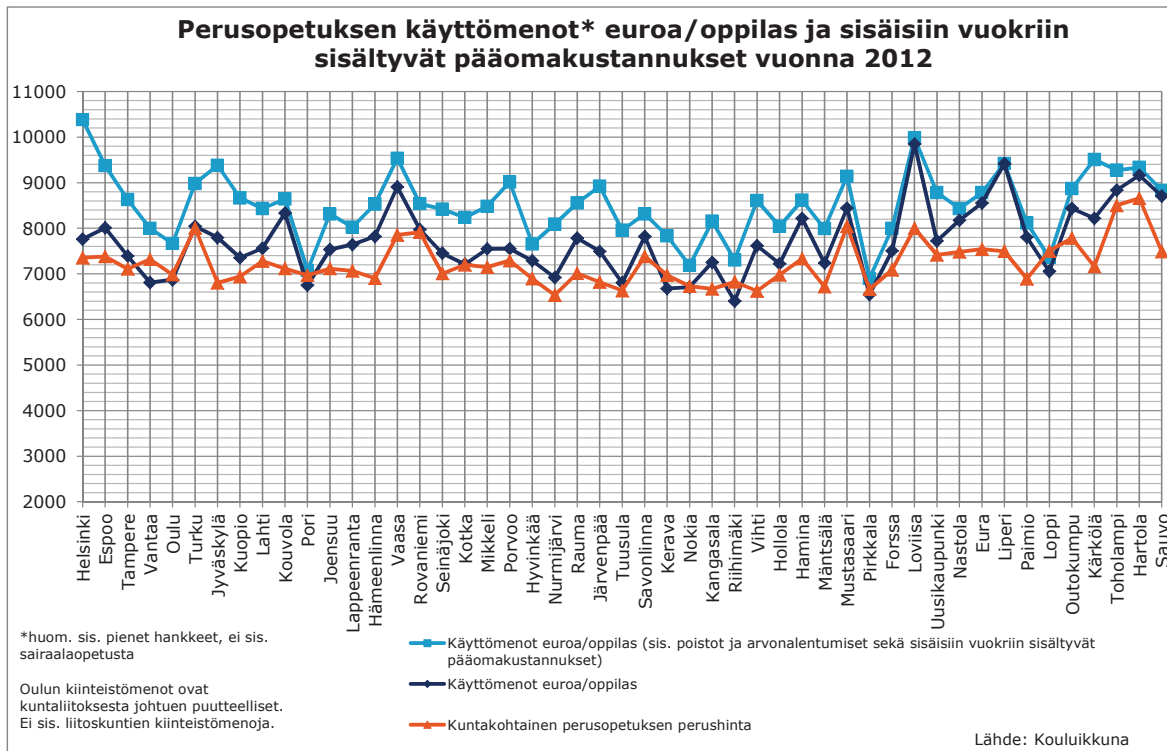
Perusopetuksen käyttömenot 2012 oppilasta kohden (ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia):

- Yli 100 000 asukkaan kaupungit 7 590 € (2011, 7 480 €) +1,5 %
- 50 000–100 000 asukkaan kaupungit 7 717 € (2011, 7 326 €) +5,3 %
- 20 000–50 000 kunnat 7 266 € (v. 2011, 7 021 €) +3,5 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 295 € (v. 2011, 7 921 €) +4,7 %
- Keskiarvo 7 736 € (v. 2011, 7 443 €) +3,9 %

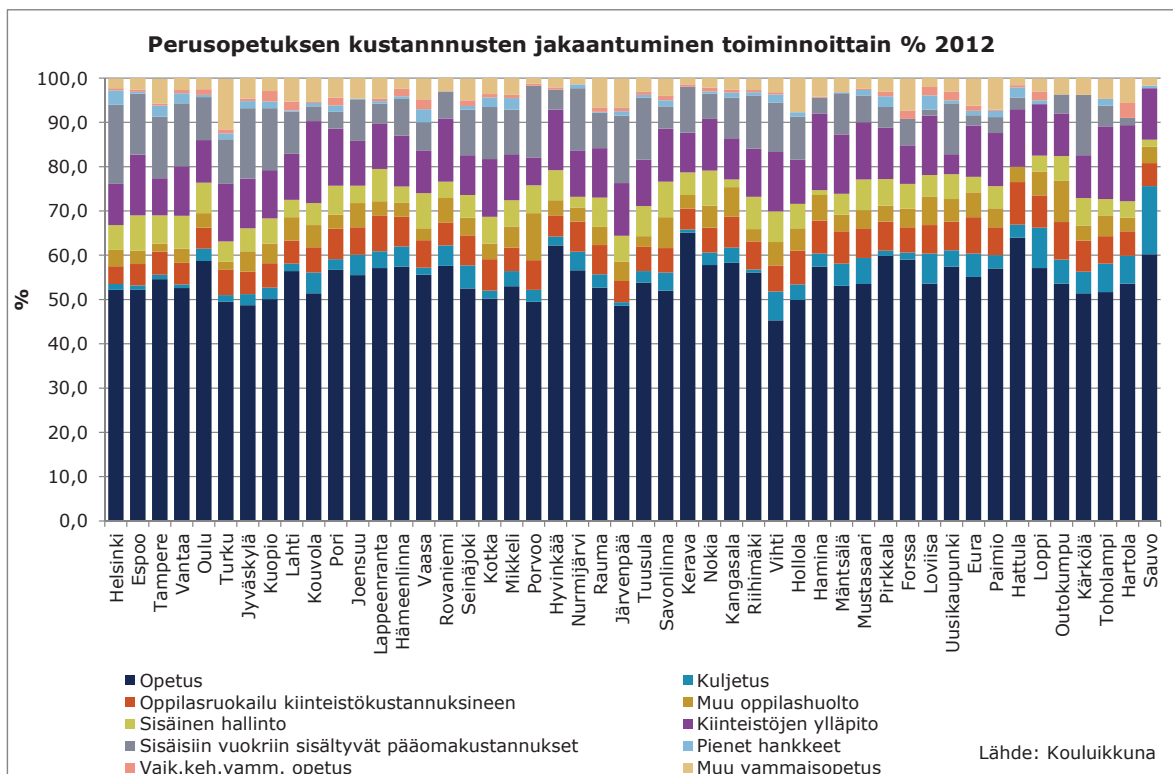
Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta voidaan havaita, että molemmat perusopetuksen kokonaiskustannuksia kuvaavat tunnusluvut lähentyvät toisiaan kuntakoon pienentyessä. Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista on siis keskimäärin pienempi pienemmissä kunnissa. Kuviossa on esitetty oranssin värisellä käyrällä myös kuntakohtainen perusopetuksen perushinta, eli perusopetuksen valtionosuuden laskennallisten kustannusten sekä opetus- ja kulttuuriministeriön maksaman lisärahoituksen yhteenlaskettu rahoitus oppilasta kohden.

2.3 Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa

Tarkastelemalla perusopetuksen toiminnoittaisia kustannuksia ja niiden osuuksia perusopetuksen kokonaiskustannuksista voidaan vertailla kuntien kustannusrakennetta. Alla olevassa kuviossa on esitetty perusopetuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus perusopetuksen kokonaiskustannuksista.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli noin 55,9 %, mikä on hieman muita kuntakokoryhmiä suurempi. 20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen osuus oli 54,6 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 54,7 %. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa opetuksen osuus oli keskimäärin 52,8 %.

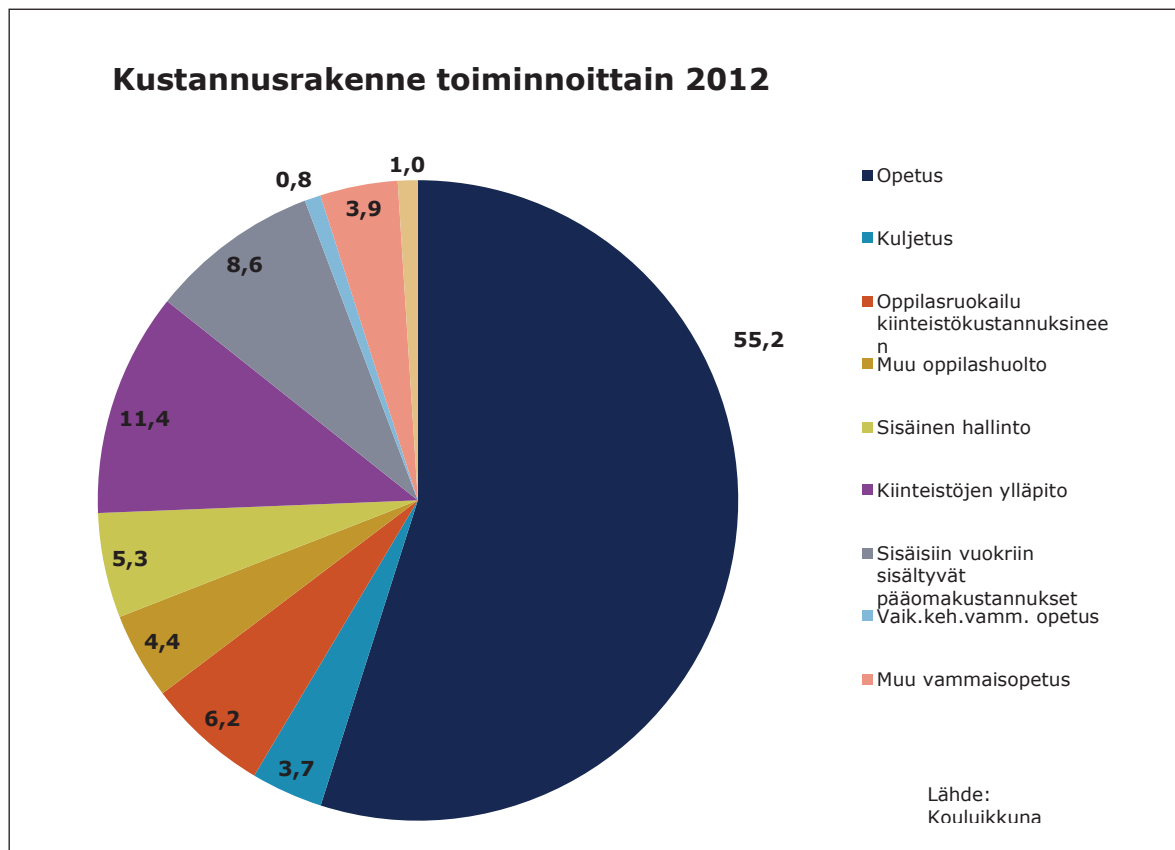
Vertailukunnissa kuljetuskustannukset oppilasta kohden laskettuna ovat muita suuremmat pienimmässä kuntakokoryhmässä. Asiaan vaikuttaa muun muassa kunnan maantieteellinen rakenne, pitkät etäisyydet, kouluverkon tiheys ja vähäisempi julkisen liikenteen käyttömahdollisuus. Koulukuljetusten osuus kokonaiskustannuksista oli alle 20 000 asukkaan kunnissa 7,2 %, keskiuurissa 3,2 % (20 000–50 000 as.) ja melko suurissa 3,7 % (50 000–100 000 as.). Yli 100 000 asukkaan kunnissa kuljetusten osuus oli keskimäärin 1,7 %. Kaikkien vertailukuntien keskimääräiset kuljetuskustannukset olivat 3,7 % perusopetuksen kokonaiskustannuksista.

Oppilasruokailun kustannusten osuus perusopetuksen menoista oli pienissä kunnissa 7,0 %, keskiuurissa 6,2 %, melko suurissa 6,4 % sekä suurissa 5,0 %. Kaikkien kuntien keskiarvo oli 6,2 %.

Sisäisen hallinnon menot olivat alle 20 000 asukkaan kunnissa muita kuntaryhmiä pienemmät (4,1 %) verrattaessa 20 000–50 000 asukkaan (5,6 %) ja 50 000–100 000 asukkaan (5,5 %) kuntiin sekä yli 100 000 asukkaan kuntiin (6,0 %).

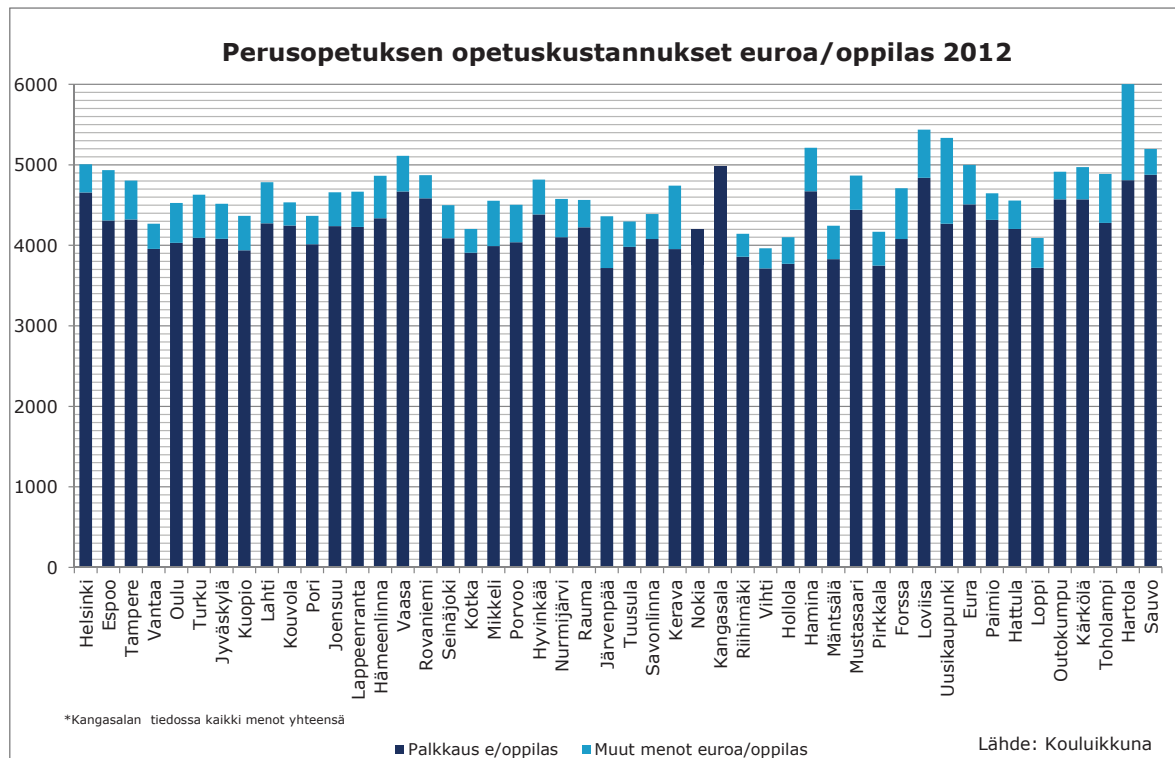
Muun oppilashuollon osuus kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 4,4 % ja vammaisopetuksen 5,0 %.

Toimintamenoista viidennes kului kiinteistöjen kustannuksiin (sis. pääomavuokrat). Pienimmillä kunnilla kiinteistömenojen osuus oli 18,1 %, keskiuurilla 21,0 % ja 19,4 % sekä yli 100 000 asukkaan kunnilla 24,1 %.

2.4 Opetuksen kustannukset

Alla olevassa kuviossa opetuksen kustannukset on jaoteltu palkkakustannuksiin ja muihin menoihin. Kuviossa opetuksen kustannukset on esitetty kuntakoon mukaisessa järjestyksessä suurimmasta pienimpään.

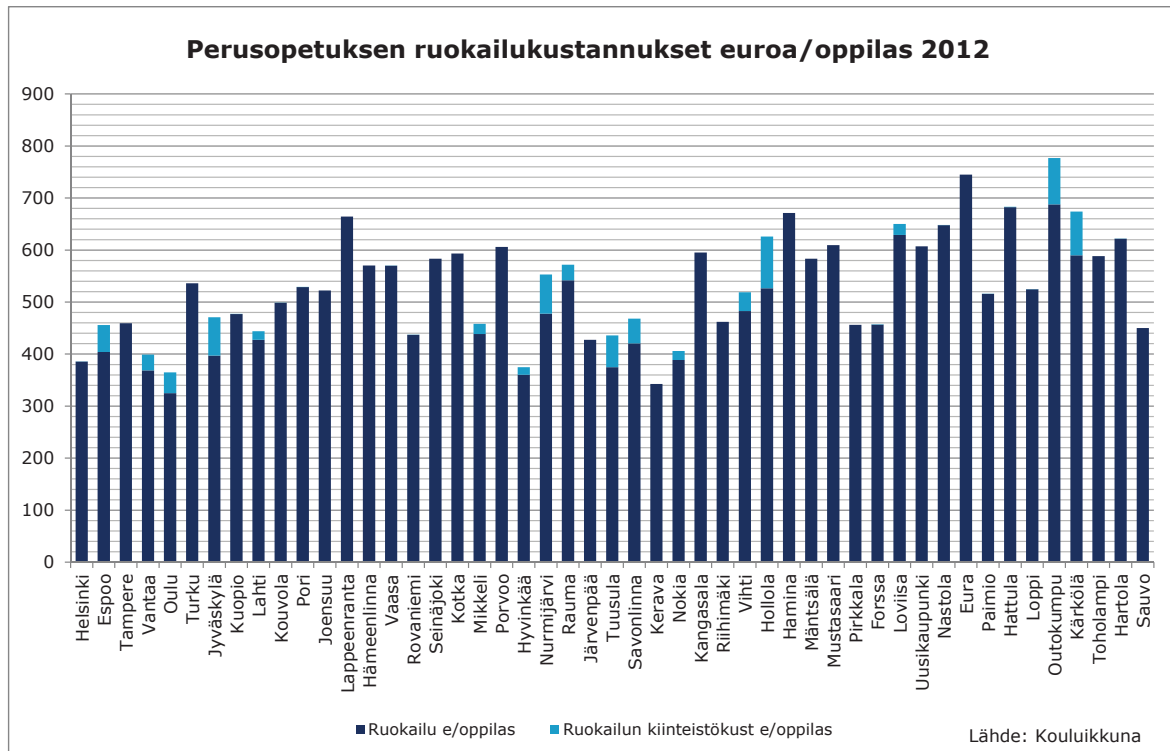

Vertailukunnissa opetukseen käytettiin vuonna 2012 keskimäärin 4744 euroa oppilasta kohden ja muutos vuoteen 2011 verrattuna oli 3,8 %. Suurten yli 100 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 4 649 €/oppilas ja melko suurten 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4 633 €/oppilas. Keskisuurten 20 000–50 000 asukkaan kunnissa opetukseen käytettiin keskimäärin 4473 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmissä opetukseen käytettiin oppilasta kohti hieman enemmän kuin muissa kuntakoryhmissä eli 4914 €/oppilas.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus opetuksen kustannuksista oli noin 89,3 %, keski suurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 90,4 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 91,3 % sekä suurilla yli 100 000 asukkaan kaupungeissa 90,0 %.

2.5 Oppilasruokailun kustannukset

Alla olevassa kuviossa on esitetty oppilasruokailun kustannukset tumman sinisillä pylväillä. Vaalean sininen osa pylvästä kuvaa keittiön kiinteistökustannusten osuutta ruokailun kokonaiskustannuksista. Keittiön kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona. Tämän tiedon ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat ruokahuoltopalvelunsa itse.

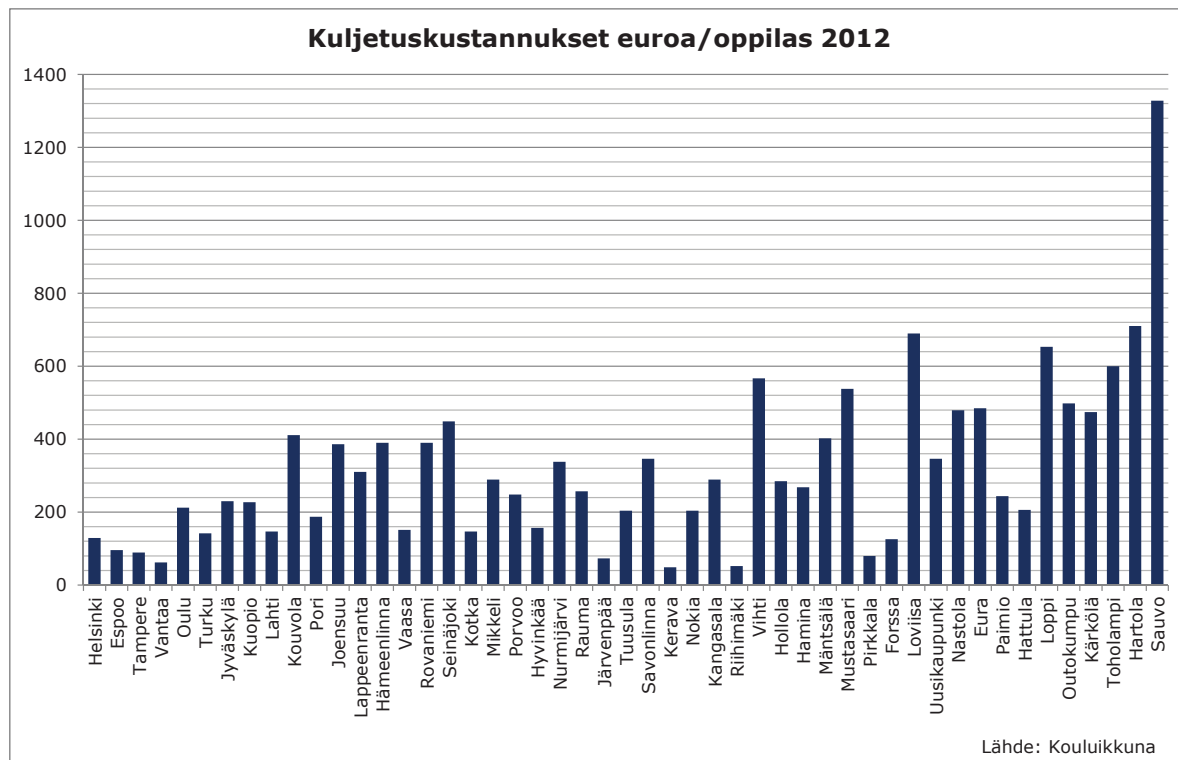
Vuodesta 2011 oppilasruokailun kustannukset kasvoivat 2,7 %. Edelliseen vuoteen verrattuna kuntakoryhmien väliset erot tasoittuivat hieman. Pienten kuntien (alle 20 000 as.) kustannukset laskivat 1,8 %, kun taas suurilla kaupungeilla (yli 100 000 as.) kustannukset kasvoivat 4,0 %. Suhteellisesti eniten kustannukset kasvoivat 20 000–50 000 asukkaan (7,8 %) ja 50 000–100 000 asukkaan (6,3 %) kunnissa.

Oppilasta kohden laskettaessa vuonna 2012 oppilasruokailun kustannukset olivat suurimmat pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa, joissa ruokailuun käytettiin keskimäärin 600 €/oppilas. Keskisuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa ruokailuun kului 509 €/oppilas. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa ruokailuun käytettiin 543 €/oppilas. Suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa oppilasruokailuun kului 444 €/oppilas. Keskimäärin vertailukunnissa käytettiin oppilasruokailuun rahaa vuodessa 532 €/oppilas.

2.6 Kuljetuskustannukset

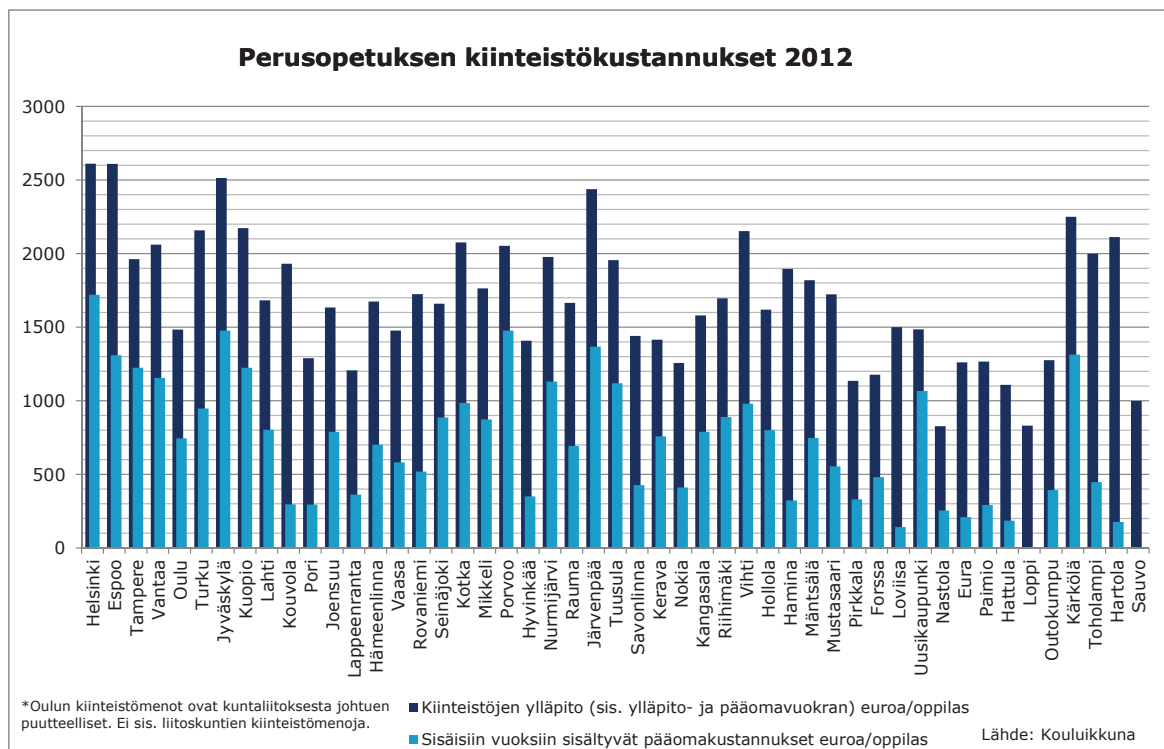
Vertailtaessa vuoden 2012 koulukuljetuskustannuksia eri kuntakokoryhmien kesken edullisimmin kuljetuspalvelut tuottivat suuret yli 100 000 asukkaan kaupungit. Niissä koulukuljetuksiin käytettiin 148 €/oppilas. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kuljetuskustannukset olivat 311 €/oppilas ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 249 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kuljetuksiin käytettiin keskimäärin 497 €/oppilas.

Kaikissa vertailukunnissa koulukuljetuksiin käytettiin keskimäärin 319 €/oppilas, joka on 7,4 % enemmän kuin vuonna 2011. Suurissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kustannukset kasvoivat 8,0 %. Melko suurissa 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kasvuprosentti oli 6,5 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 8,7 %. Pienimpien kuntien osalta kustannukset säilyivät lähes ennallaan. Kuljetuskustannuksissa kunnan koko vaikutti kustannusten määrään. Pienempi asukasmäärä on usein yhteydessä harvempaan asutukseen, jolloin myös koulumatkojen pituudet kasvoivat. Pienissä kunnissa julkisen liikenteen käyttömahdollisuudet koulukuljetuksissa ovat vähäisemmät kuin suuremmissa kunnissa.

2.7 Kiinteistökustannukset

Alla olevassa kuviossa tumman sinisillä pylväillä on kuvattu kiinteistöjen ylläpitokustannukset, joihin on laskettu mukaan sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Vaalean siniset pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen ylläpidon kokonaiskustannuksista. Vaalean sinisen päälle jäävä tumman sininen osuus kuvaa taas kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä kustannuksia ilman sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia.

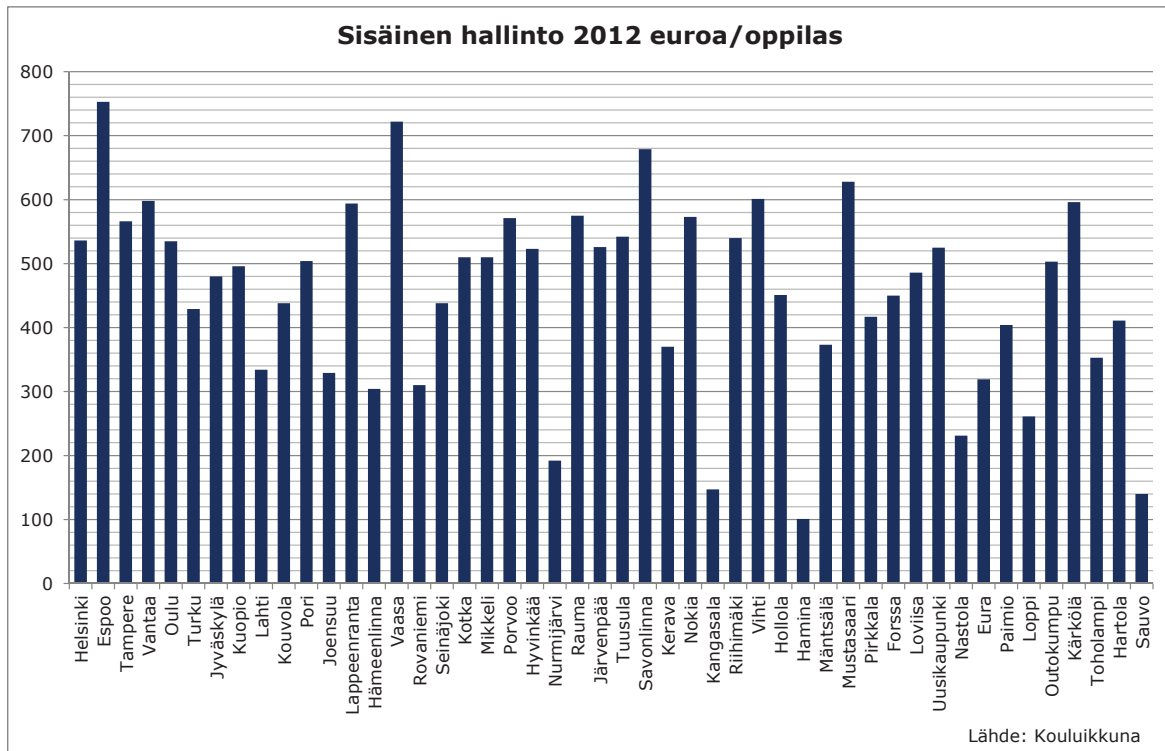
Vuonna 2012 yli 100 000 asukkaan kunnissa kiinteistökustannukset mukaan lukien pääomakustannukset olivat keskimäärin 2 221 euroa oppilasta kohden. Melko suurissa 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1 643 €/oppilas ja keskisuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1 757 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistömenot olivat 1 396 €/oppilas. Kaikkien vertailukuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset pääomakustannuksineen olivat 1 698 €/oppilas.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa kiinteistökustannukset kasvoivat vuodesta 2011 noin 7,0 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa nousua oli 5,3 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 9,1%. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kasvua oli 2,9 %. Keskimäärin kiinteistökustannukset vertailukunnissa kasvoivat 6,6 % vuoteen 2011 verrattuna.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistökustannuksista oli keskimäärin noin 55,2 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 37,8 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 45,3 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa pääomakustannusten osuus oli 30,0 %. Pienemmissä kunnissa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli suhteellisesti ottaen pienempi kuin muissa kuntakokoryhmissä. Vertailukunnissa v. 2012 sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaiskustannuksista oli 39,4 %.

2.8 Sisäinen hallinto

Vertailukunnissa perusopetuksen sisäiseen hallintoon käytettiin v. 2012 keskimäärin 456 €/oppilas. Kasvua edelliseen vuoteen oli 3,4 %.

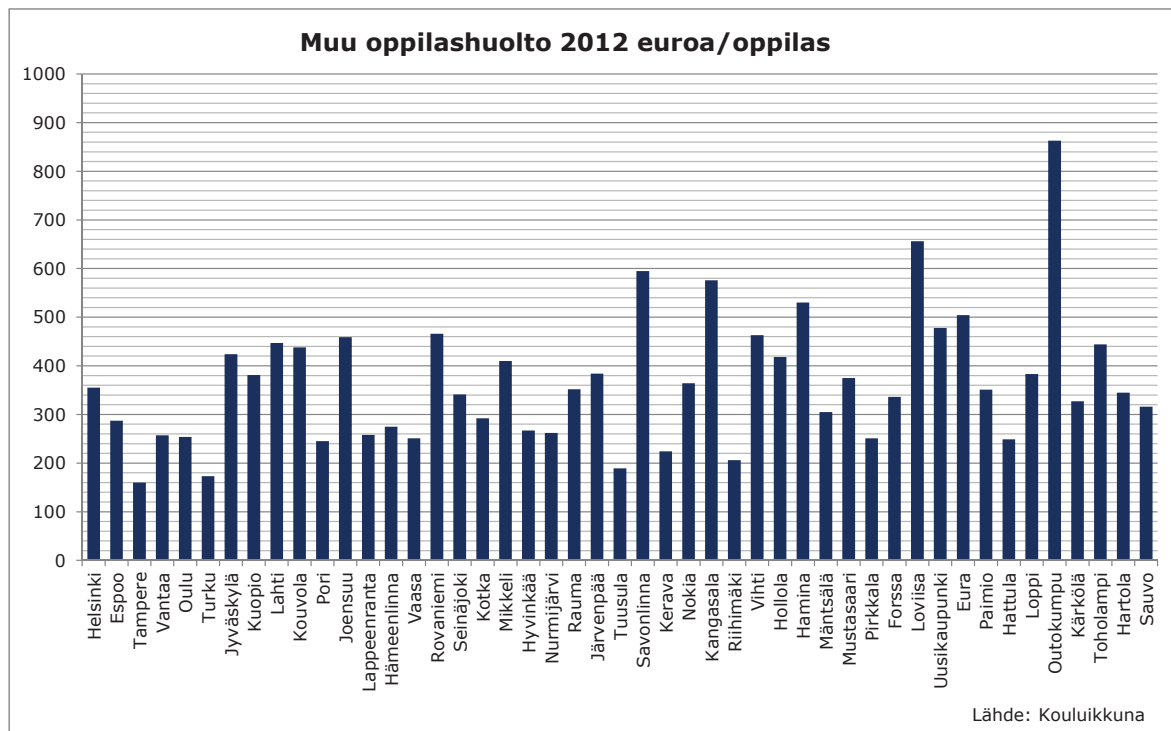

Pienimmissä alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäiseen hallintoon käytettiin suhteellisesti vähemmän rahaa kuin muissa kuntakokoryhmissä eli 409 euroa/oppilas. Tältä osin hallintomenoissa oli laskua vuoteen 2011 verrattuna noin -2 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa hallinnon kustannukset olivat 451 €/oppilas (kasvua 7,9 %) ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa sisäiseen hallintoon käytettiin 466 €/oppilas (kasvua 1,1 %). Yli 100 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat 525 e/oppilas (kasvua 6,3 %).

2.9 Muu oppilashuolto

Muun oppilashuollon kustannuksiin sisältyvät koulunkäyntiavustajien palkat ilman vammaisopetusta, oppilashuoltoryhmien toiminta, tapaturmien hoidosta aiheutuneet kustannukset sekä oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset (esim. lukitestit).

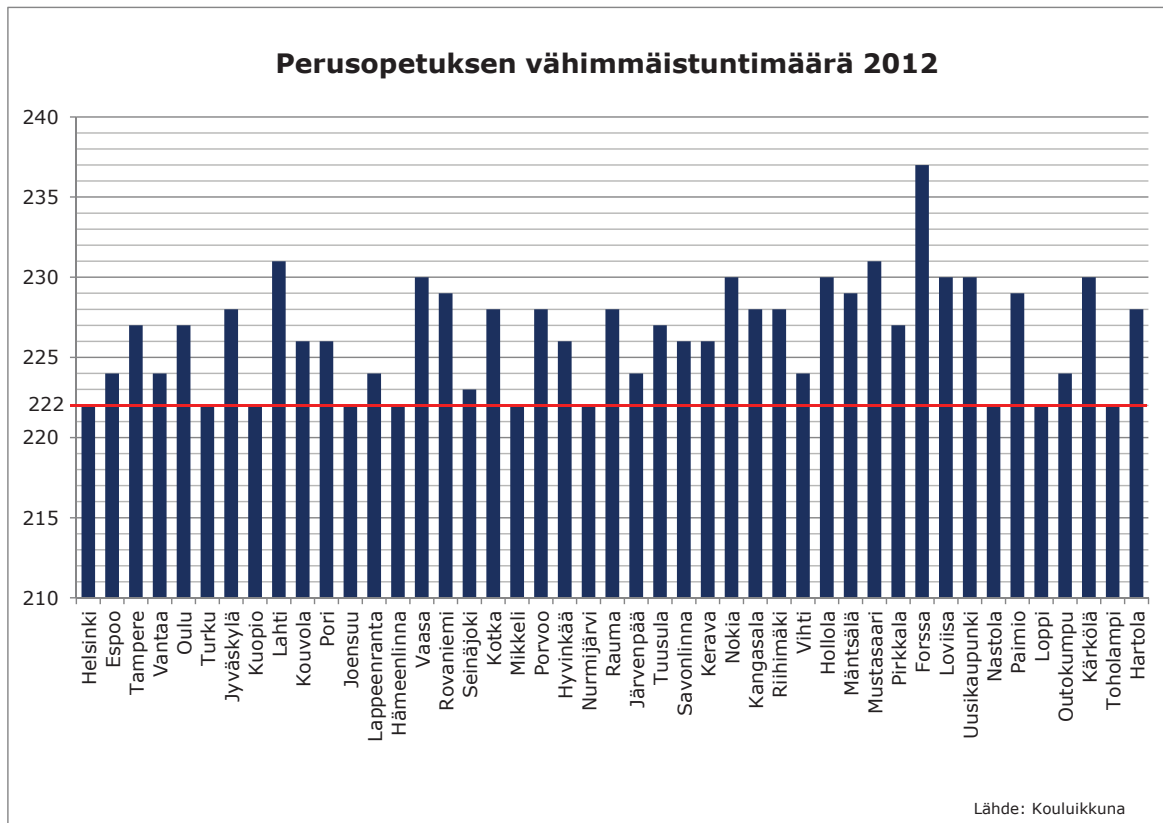

Verrailukunnissa muun oppilashuollon keskimääräiset kustannukset olivat 366 €/oppilas. Kasvua vuoteen 2011 verrattuna oli 9,9 %.

Muun oppilashuollon kustannukset vaihtelevat eri kuntien välillä kunnan koosta riippumatta. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskimääräiset kustannukset olivat 304 €/oppilas (muutos 10,5 %), 50 000–100 000 asukkaan kunnilla 344 €/oppilas (muutos 8,9 %), 20 000–50 000 asukkaan kunnilla 367 €/oppilas (muutos 11,9 %) ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 420 €/oppilas (muutos 11,4 %).

3 Toiminnallisten tietojen vertailu

3.1 Vähimmäistuntimäärä

Nykyinen voimassa oleva minimistuntimäärä on 222 vuosiviikkotuntia. Vuonna 2012 vertailukunnista 22 prosenttia eli 10 kuntaa (N = 45) ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Loput kunnista (78 %) ilmoittivat antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän. Vertailukuntien vähimmäistuntimäärän mediaani oli 227 vuosiviikkotuntia. Kunnan koolla ei näyttänyt olevan vaikutusta annettavan vähimmäistuntimäärän suuruuteen.

Kuntakohtaisissa vähimmäistuntimäärissä ei ole tapahtunut juurikaan muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2011 vertailukunnista 25 prosenttia ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Loput kunnista (75 %) ilmoitti antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän. Vähimmäistuntimäärän mediaani oli 227 vuosiviikkotuntia eli sama kuin vuonna 2012.

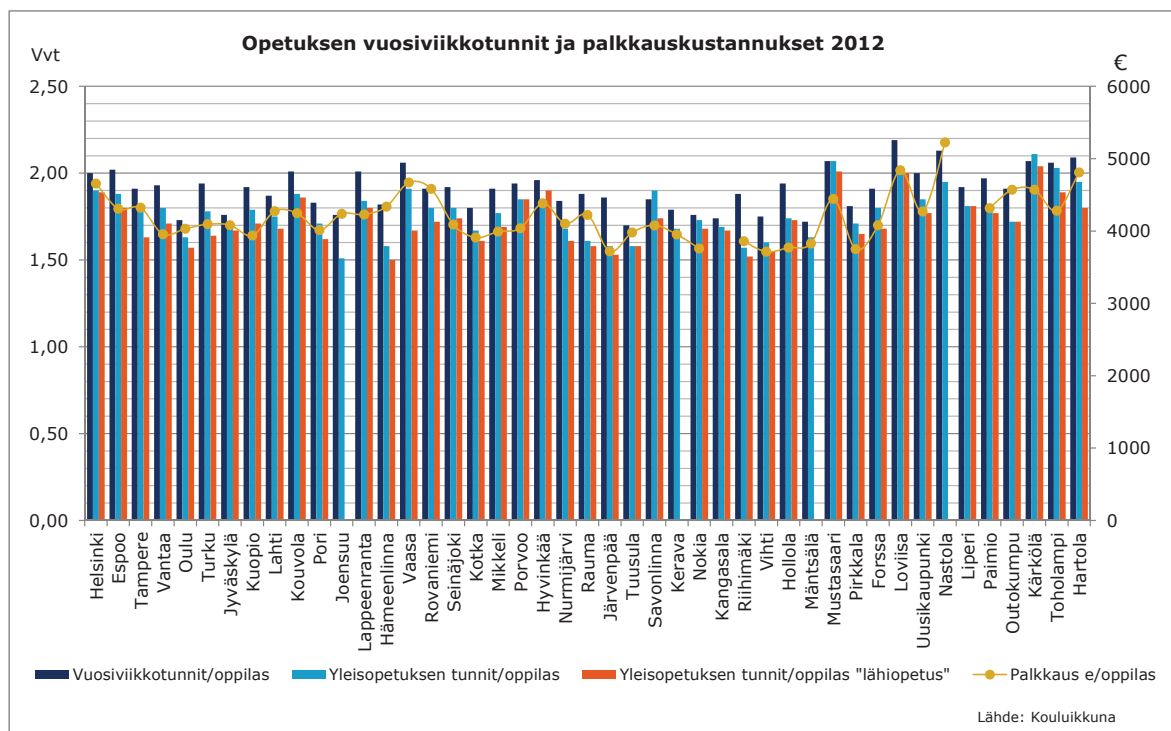
3.2 Opetusresurssi vuosiviikkotunteina

Alla olevassa kuviossa tumman siniset pylväät kuvaavat kaikkia perus- ja lisäopetuksessa annettuja *vuosiviikkotunteja per oppilas*. Mukaan on luettu myös erityisopetus, joustava perusopetus ja perusopetukseen valmistava opetus.

Yleisopetuksen tunnit/oppilas on kuvattu vaalean sinisillä pylväillä ja niihin on sisällytetty tukiovetustunnit, kerhotunnit ja erityistehtäviin liittyvät tunnit. Tunneissa on mukana myös osa-aikaisen erityisopetuksen tunnit, mutta ei luokkamuotoista erityisopetusta. Mukaan ei ole laskettu myöskään joustavaa perusopetusta, lisäopetusta eikä perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Yleisopetuksen ns. lähiopetustunnit/oppilas on merkitty punaisilla pylväillä ja niihin on sisällytetty varsinaiseen työjärjestyksen mukaiseen opetukseen kuuluvat tunnit mukaan lukien jakotunnit, tukiovetus ja osa-aikaisen erityisopetuksen tunnit. Tunnuslukuun ei sisälly kerho- tai erityistehtäviin liittyviä tunteja.

Alla olevassa kuviossa on kuvattu myös opetuksen palkkakustannukset euroina oppilasta kohden.

Vuonna 2012 vertailukunnissa käytettiin keskimäärin 1,91 vuosiviikkotuntia oppilasta kohden. Yleisopetukseen käytetty tuntimäärä oli 1,78 vvt/oppilas ja työjärjestyksen mukaiseen lähiopetukseen keskimäärin 1,72 vvt/oppilas.

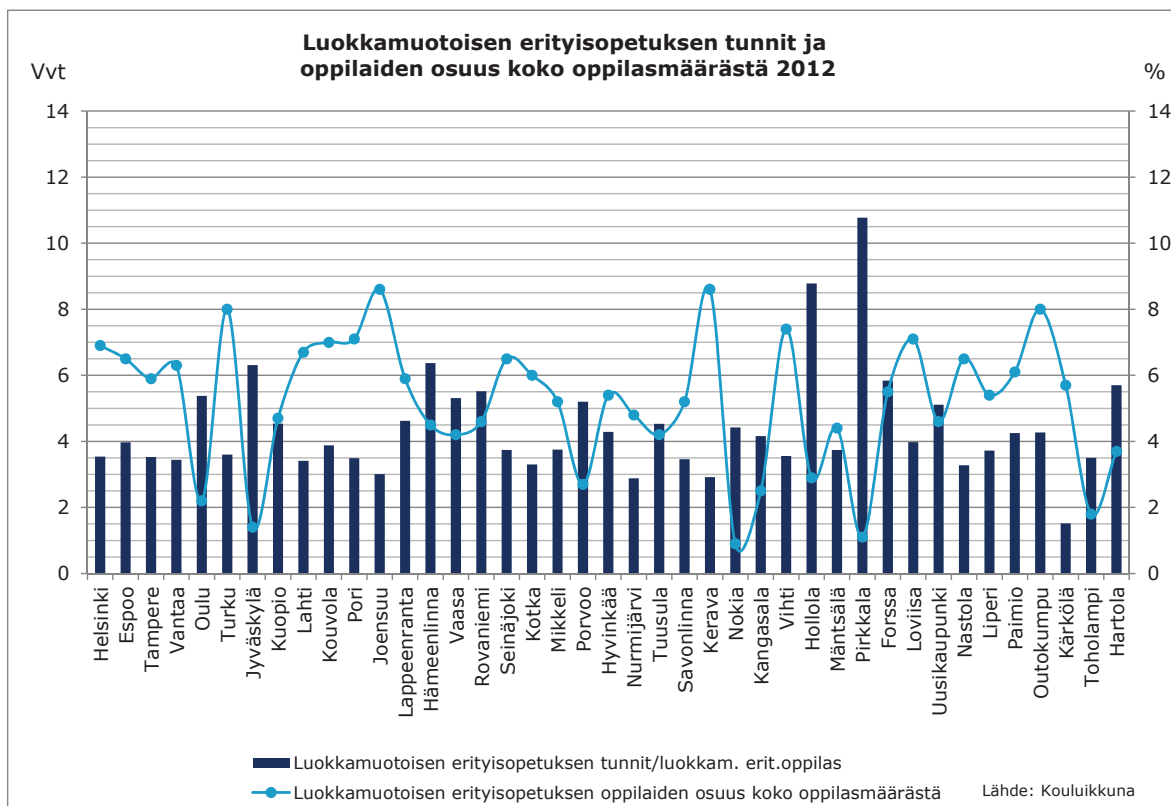
Alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimääräinen vuosiviikkotuntien kokonaismäärä oli 2,01 vvt/oppilas, keski suurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,83 vvt/oppilas ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,90 vvt/oppilas. Suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotuntien määrä oli 1,90 vvt/oppilas.

Keskimääräisissä vuosiviikkotuntien määrissä ei ole tapahtunut oleellista muutosta edelliseen vuoteen verrattuna.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä perusopetuksen palkkakustannuksiin käytettiin 4431 €/oppilas, keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4 005 €/oppilas ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4231 €/oppilas. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen palkkakustannukset olivat keskimäärin 4185 €/oppilas.

3.3 Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit

Luokkamuotoisen erityisopetuksen opetustunteihin on luettu mukaan erityisopetuksen lähiopetustunnit, tukiovetustunnit, kerhotunnit ja erityistehtävät. Alla olevassa kuviossa on esitetty luokkamuotoisen erityisopetuksen tunnit sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä.

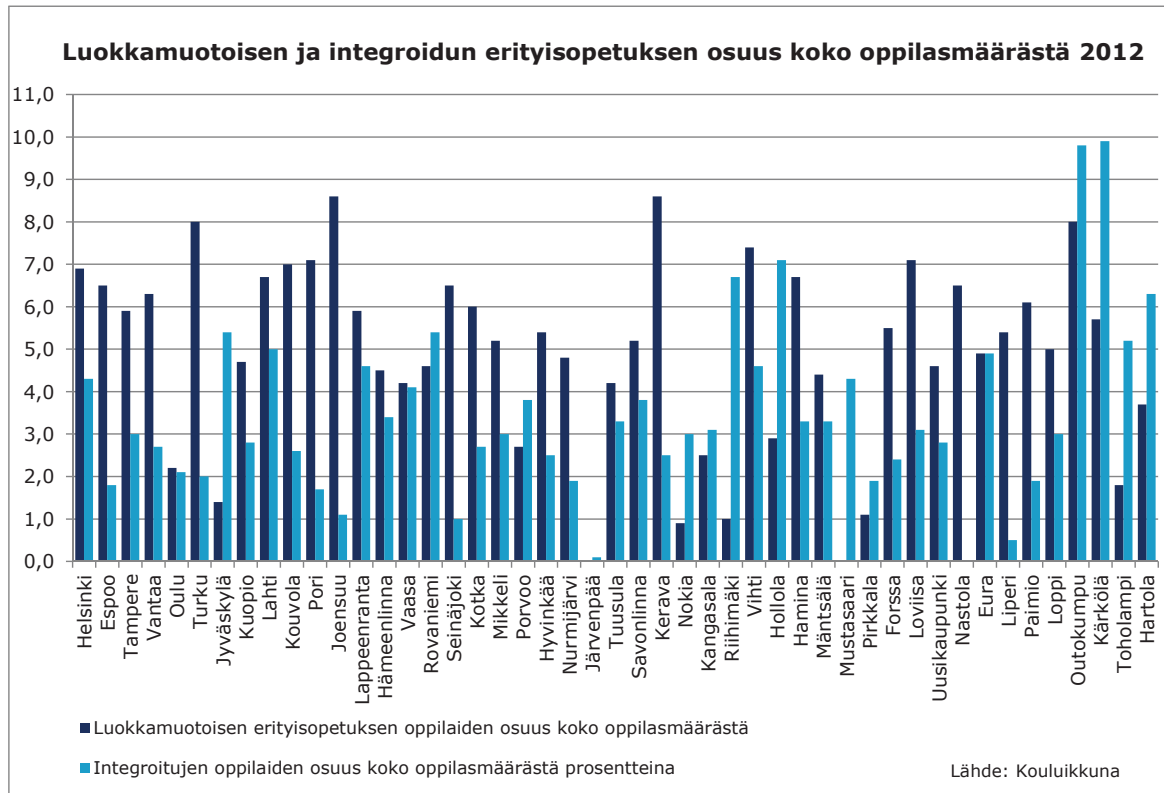
Vuonna 2012 vertailukunnissa käytettiin luokkamuotoiseen erityisopetukseen keskimäärin 4,4 vvt yhtä luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevaa oppilasta kohti. Luokkamuotoisen erityisopetuksen opetustuntien määrä vaihteli kahden ja yhdeksän vuosiviikkotunnin välillä.

Eroja selittää suurelta osin se, miten erityisopetus on kussakin kunnassa järjestetty, eli missä määrin oppilaiden opetus on integroituna yleisopetusryhmiin ja missä määrin erityisryhmiin.

Vertailukunnissa luokkamuotoisen erityisopetuksen piirissä olevien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä oli keskimäärin 5,1 %. Arvot vaihtelivat alle yhdestä prosentista kymmeneen prosenttiin.

Edelliseen vuoteen verrattuna luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden määrissä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Vuonna 2011 luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä oli keskimäärin 5 %.

3.4 Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus

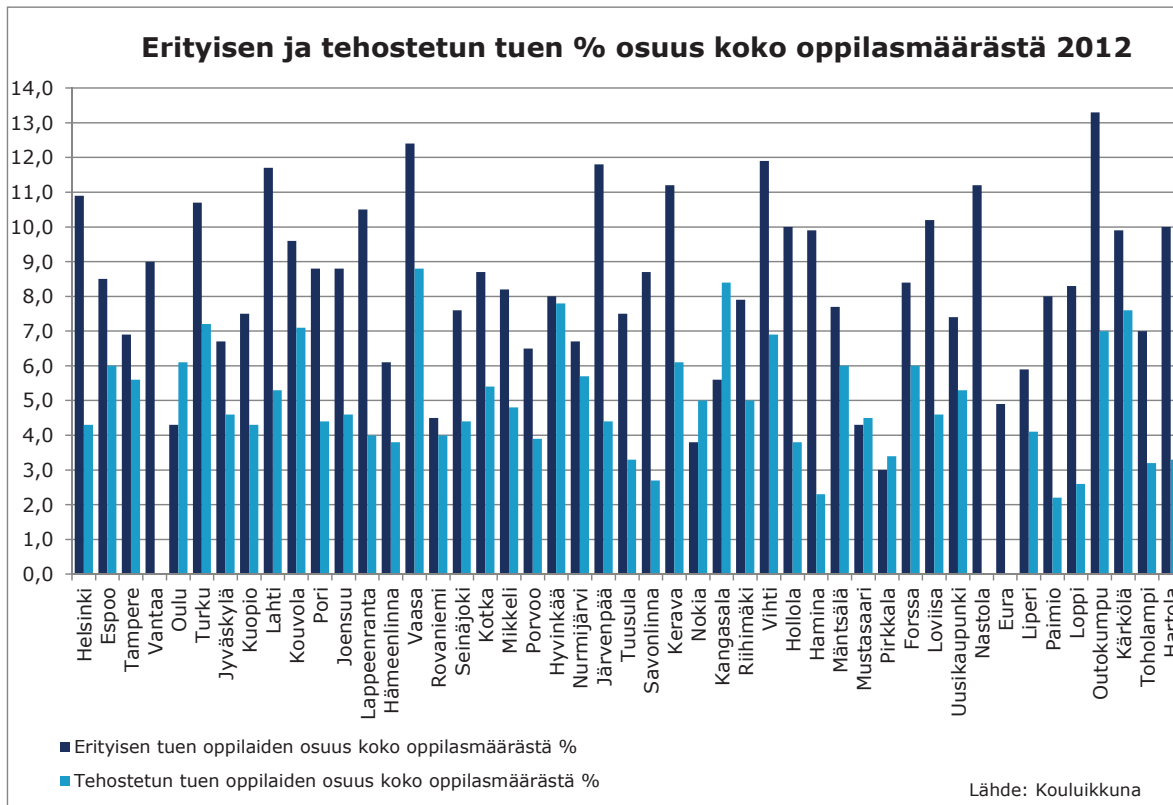

Vertailukunnista (N = 42) 30 kunnassa luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä oli suurempi kuin yleisopetukseen integroitujen oppilaiden määrä. Vastaavasti 12 kunnassa integroitujen erityisen tuen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä oli suurempi kuin luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä. Vertailukunnissa luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden määrä oli keskimäärin 5,1 % ja integroitujen oppilaiden osuus 3,6 %.

Erityisoppilaiden jakautumisessa luokkamuotoisen erityisopetuksen ja yleisopetukseen integroinnin välillä ei ole tapahtunut juurikaan muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2011 luokkamuotoisessa erityisopetuksessa oli keskimäärin 5,1 % ja integroituja 3,9 % koko oppilasmäärästä.

3.5 Erityinen ja tehostettu tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta kunnilta kerättiin tiedot erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevista oppilaista ja laskettiin näiden oppilaiden suhteellinen osuus koko oppilasmäärästä.

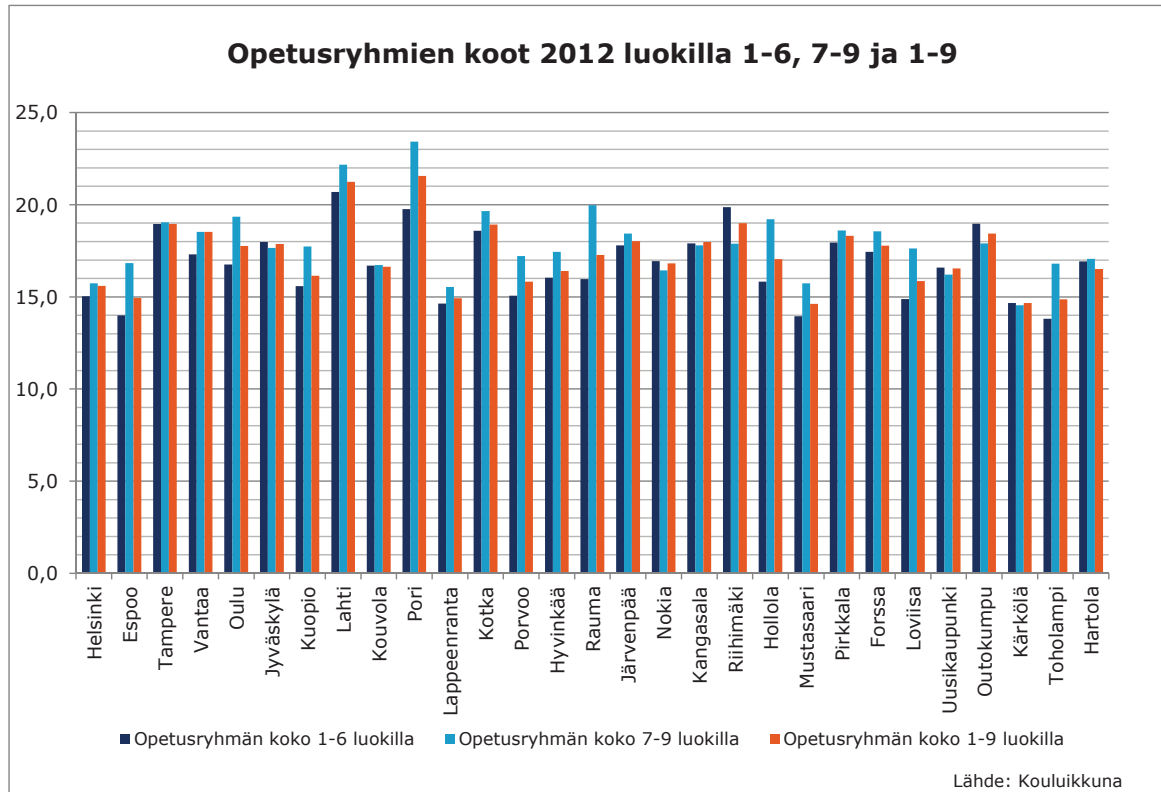

Kunnissa erityisen tuen käyttö oli yleisempää kuin tehostetun tuen. Vuonna 2012 vertailukunnissa erityistä tukea sai keskimäärin 8,3 % oppilaista. Tehostettua tukea annettiin keskimäärin 5,0 %:lle oppilaista.

On syytä kiinnittää huomiota siihen, että v. 2012 tehostettua tukea v. 2012 sai 1,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin v. 2011. Tämä saattaa viitata siihen, että tehostetun tuen käyttö kunnissa on yleistymässä. Vastaavaa kasvua ei näytä olevan erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden osalta. Heidän määränsä väheni -0,2 prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2011 vertailukunnissa erityistä tukea sai keskimäärin 8,5 % oppilaista. Tehostettua tukea annettiin 3,3 %:lle oppilaista.

3.6 Opetusryhmien koko

Opetusryhmien koon määrittelyssä käytettiin niin sanottua Helsinki-Vantaan mallia. Laskentamallissa kyseisen vuosiluokan tuntijaon mukaiset opetustunnit kerrotaan kyseisen vuosiluokan oppilaiden kokonaismäärällä. Näin saatu vuosiviikkotuntimäärä jaetaan kyseistä vuosiluokkaa opettavien opettajien työjärjestyksen mukaisilla opetustunneilla, joissa on mukana myös jakotunnit.

Opetusryhmäkokojen osalta ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia tarkasteltaessa kuntien keskimääräisiä ryhmäkokoja. Vuonna 2012 vertailussa mukana olevissa kunnissa vuosiluokkien 1–6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,8. Vuosiluokilla 7–9 opetusryhmäkoko oli keskimäärin 17,9. Vuosiluokkien 1–9 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 17,2.

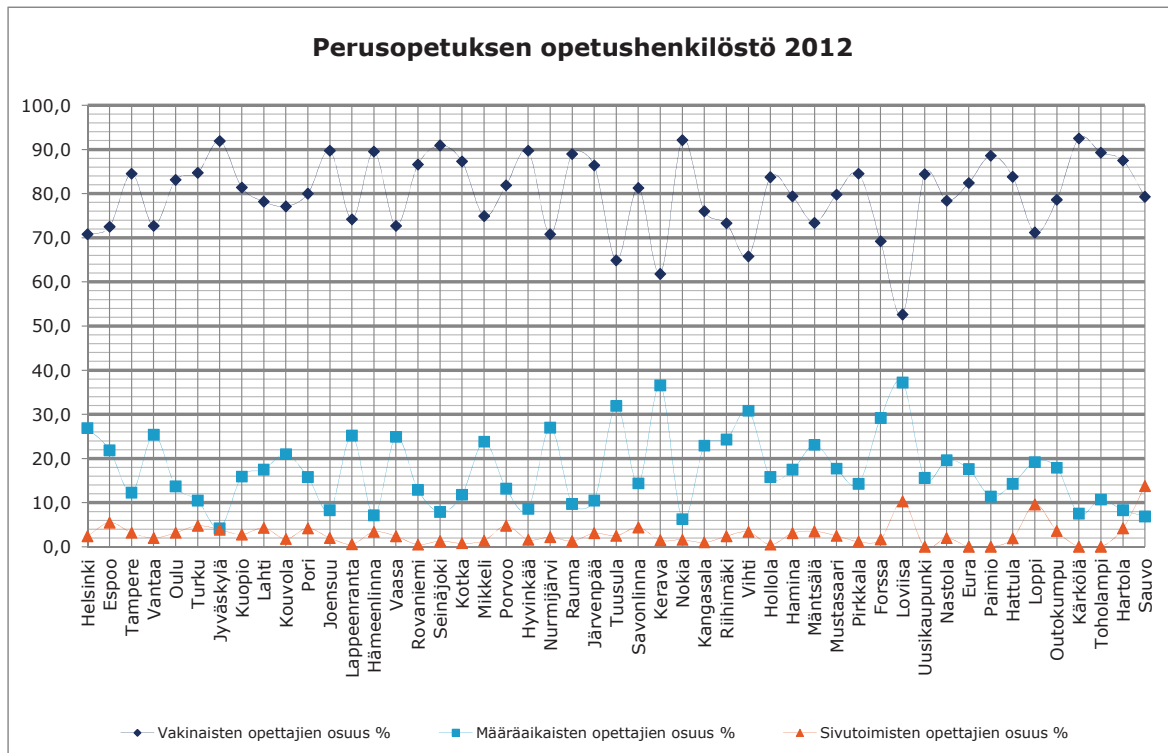
Vuoteen 2011 verrattuna opetusryhmäkoossa tapahtui pieniä muutoksia. Vuonna 2011 vuosiluokkien 1–6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,3. Vuosiluokilla 7–9 opetusryhmäkoko oli keskimäärin 18,0 ja vuosiluokkien 1–9 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,9.

	2011	2012	Muutos
Vuosiluokat 1-6	16,3	16,8	0,5
Vuosiluokat 7-9	18,0	17,9	-0,1
Vuosiluokat 1-9	16,9	17,2	0,3

Lähde: Kouluikkuna

3.7 Opetushenkilöstö

Vertailukunnista kerättiin tiedot vakinaisten, määräaikaisten ja sivutoimisten tuntiopettajien määristä.

Vakinaisten opettajien osuus yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 80,0 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 82,3 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 78,0 %. Pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa vakinaisten osuus oli 80,1 %. Sivutoimisten tuntiopettajien osuus vertailukunnissa oli keskimäärin 2,8 %.

Määräaikaisten opettajien määrä suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 16,5 % ja sivutoimisten 3,6 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten opettajien osuus oli 15,9 % ja sivutoimisten 1,8 %. 20 000–50 000 asukkaan kuntaryhmässä määräaikaista oli keskimäärin 19,5 % ja sivutoimisia 2,5 %. Pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli 16,5 % ja sivutoimisten osuus 3,4 %.

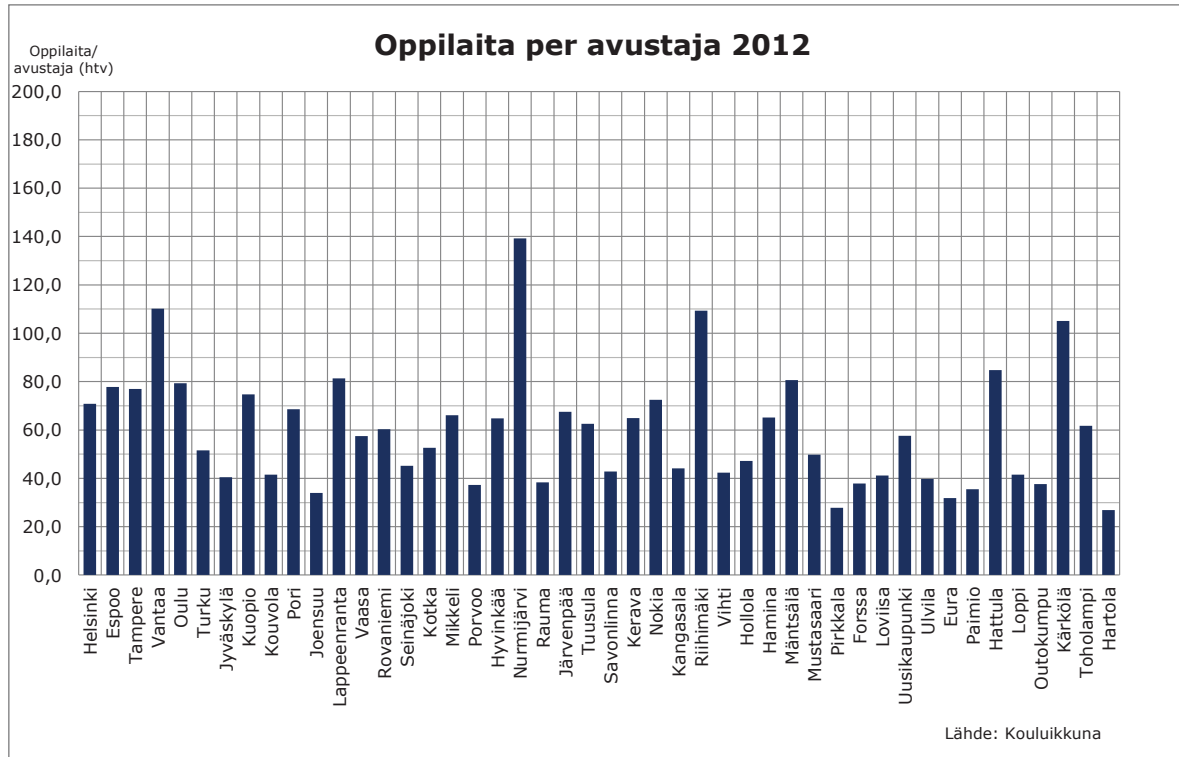
Kaikkien vertailukuntien osalta vakinaisten keskimääräiseksi osuudeksi muodostui 79,9 %, määräaikaisten 17,3 % ja sivutoimisten 2,8 %.

Vuonna 2011 vakinaisten opettajien osuus oli keskimäärin 79,7 %, määräaikaisten 16,5 % ja sivutoimisten opettajien 2,8 %.

3.8 Koulunkäyntiavustajat

Koulunkäyntiavustajista tiedot kerättiin henkilötötyvuosina. Mukaan luettiin sekä vakituksessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat avustajat.

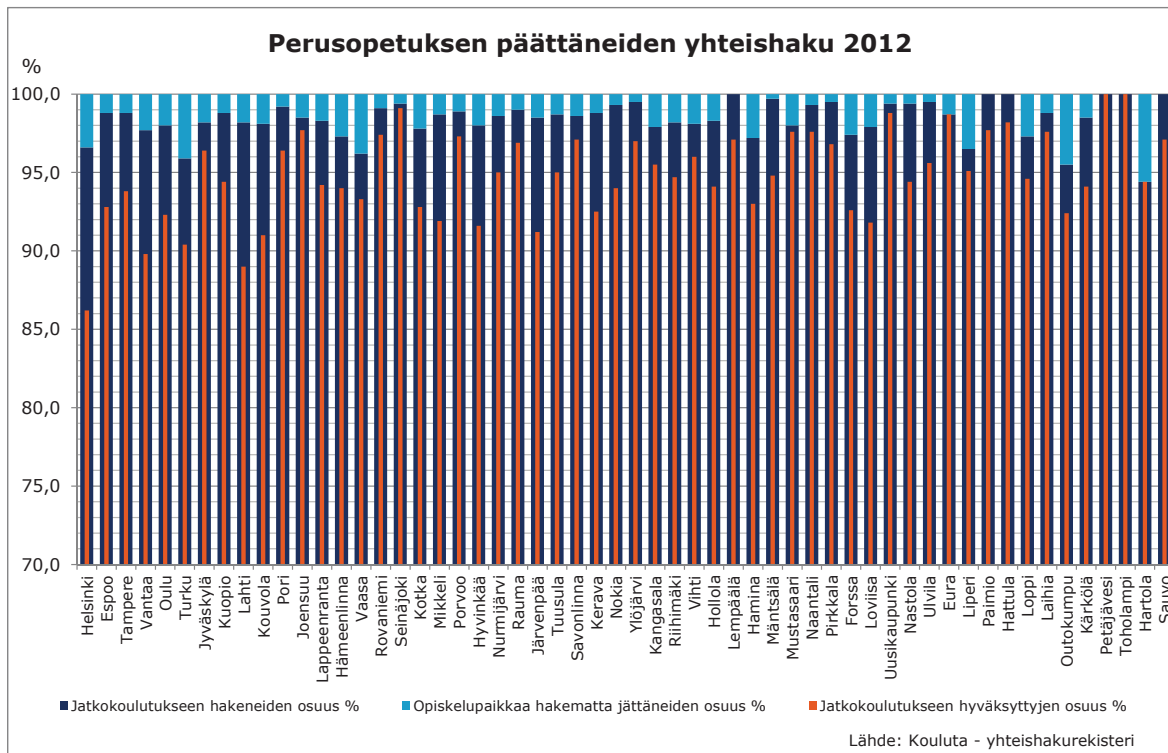
Vertailukunnissa oli vuonna 2012 keskimäärin 60 oppilasta yhtä koulunkäyntiavustajaa kohti. Suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 73 oppilasta avustajaa kohden, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 56 ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 65 oppilasta avustajaa kohden. Pienimmissä alle 20 000 asukkaan kunnissa oli keskimäärin 49 oppilasta yhtä avustajaa kohti.

Verrattuna vuoteen 2011 avustajien määrä on laskenut vertailukunnissa 64 oppilasta 60 oppilaaseen yhtä avustajaa kohden.

Avustajamääriä vertailtaessa on syytä ottaa huomioon, että avustajapalvelut resursoidaan kuntien omien tarpeiden mukaan. Avustajien määrään vaikuttaa muun muassa se, kuinka paljon kunnassa käytetään pienryhmäopetusta, samanaikaisopetusta ja miten laajaa on osa-aikaisen erityisopetuksen käyttö.

4 Tietoja perusopetuksen päättäneistä

4.1 Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku

Vuoden 2012 kevään vertailukunnissa yhteishaussa haki toisen asteen koulutukseen 98,4 % peruskoulunsa päättäneistä ja heistä sai koulutuspaikan 94,8 %.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä tutkintotavoitteiseen koulutukseen pääseminen oli vaikeampaa kuin muissa kuntaryhmissä, jos vertailussa käytetään koulutukseen hyväksytyjen suhdetta koulutukseen hakeneisiin.

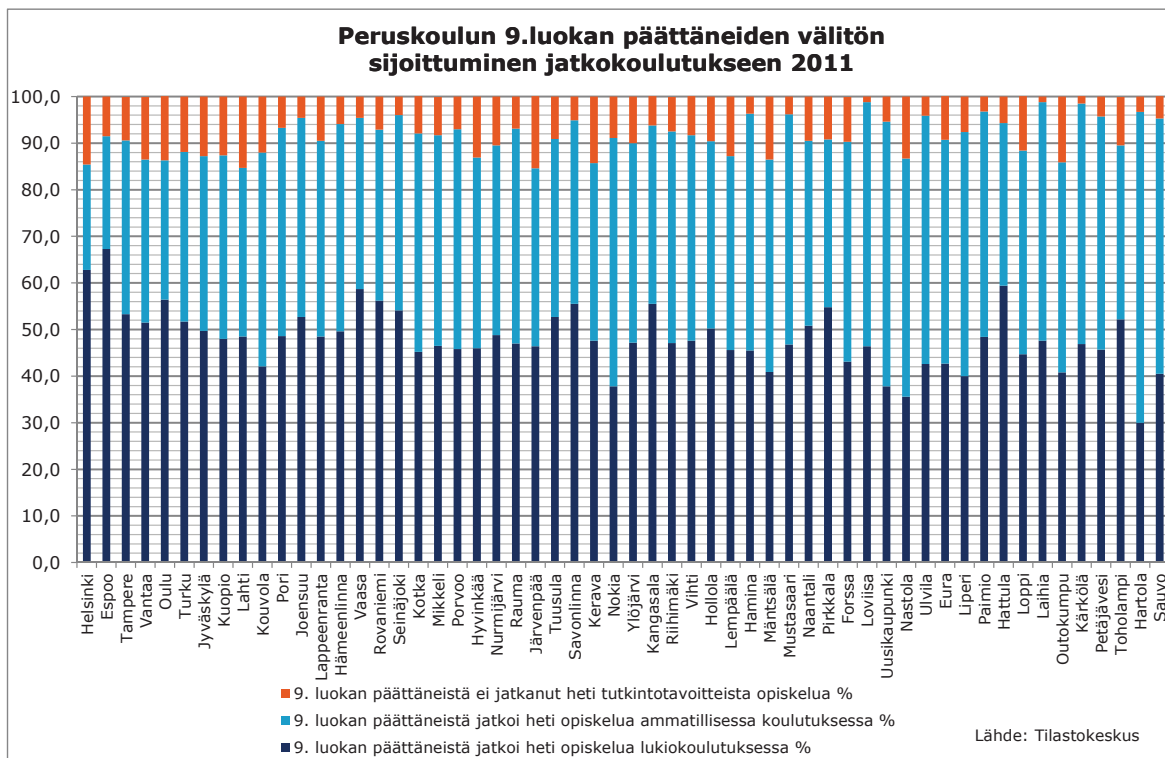
Koulutukseen hyväksytyjen osuus oli yli 100 000 asukaan kunnissa keskimäärin 91,7 %. Sekä 20 000–50 000 että 50 000–100 000 asukkaan kunnissa koulutukseen hyväksytyjen osuus oli noin 95 %. Alle 20 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli muita kuntaryhmiä korkeampi eli 96,3 %.

Verrattuna vuoden 2012 tuloksia vuoden 2011 vastaaviin tietoihin, voidaan todeta, että yhteishaussa hakeneiden prosentuaalinen osuus on pysynyt jokseenkin samana, mutta koulutuspaikan saaneiden määrä kasvoi 1,6 prosenttiyksiköllä vuoteen 2011 verrattuna.

4.2 Sijoittuminen jatkokoulutukseen

Koulutustakuun ulkopuolelle jääneet -tunnusluvun avulla kerättiin tietoja niistä oppilaista, jotka eivät olleet tutkintotavoitteisen koulutuksen lisäksi sijoittuneet myöskään lisäopetukseen, oppisopimuskoulutukseen, työpajoihin, kuntoutukseen tai muuhun niveltävään koulutukseen. Tiedot antaneissa kunnissa (N = 38) 1,5 % eli noin 375 peruskoulunsa päättäneestä oppilasta jäi koulutustakuun ulkopuolelle vuonna 2012. Vastaavana ajankohtana edellisenä vuotena 2011 koulutustakuun ulkopuolelle jäi 1,7 % eli noin 500 peruskoulunsa päättäneestä oppilasta. Tältä osin tilanne näyttää hieman parantuneen.

Tietoja peruskoulunsa päättäneiden sijoittumisesta kerättiin myös vuodelta 2011. Alla olevassa kuviossa koulutukseen sijoittuneeksi on katsottu peruskoulun 9. vuosiluokan päättänyt oppilas, joka oli saman vuoden viimeisenä päivänä (31.12.2011) tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Aineisto perustuu Tilastokeskuksen sijoittumispalvelun tilastoaineistoon ja Kouluikkunapalvelun laskelmiin. Kouluikkunan vertailutietokantaan kerättiin tietoja myös muuhun kuin tutkintotavoitteiseen koulutukseen ja opetukseen sijoittuneista oppilaista.

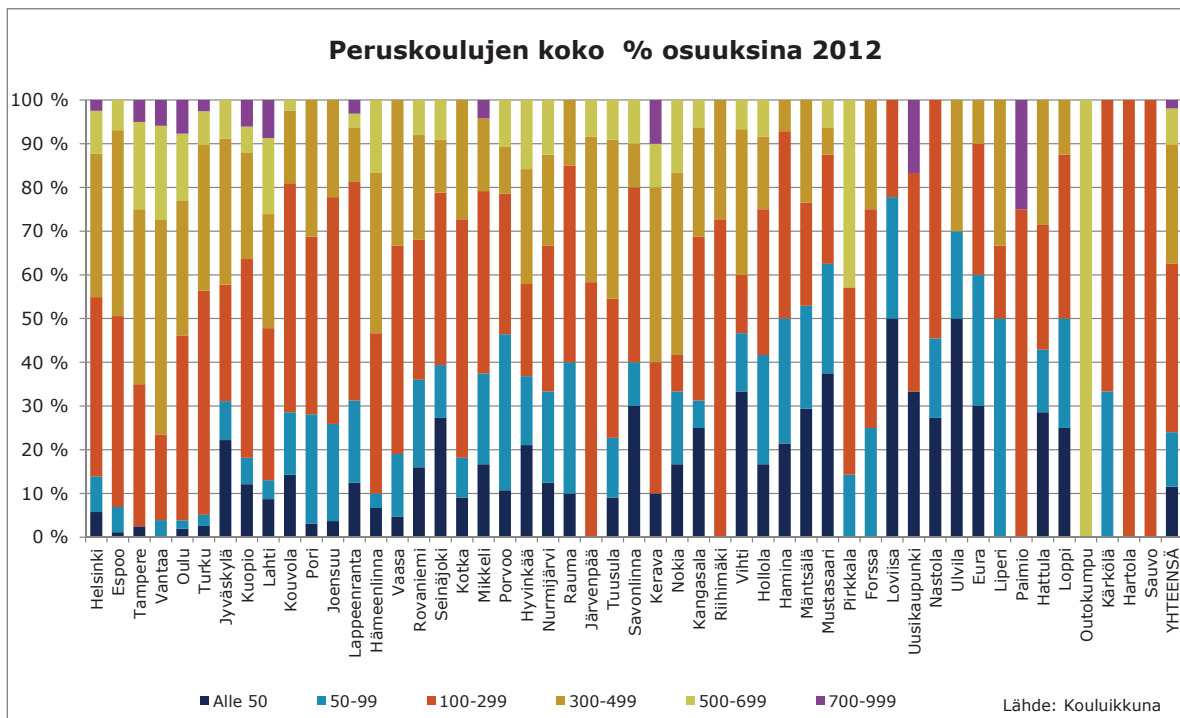

Yllä olevan kuvion perusteella voidaan päätellä, että vuonna 2011 pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa peruskoulunsa päättäneistä suhteellisesti suurempi osuus sijoittui lukiokoulutukseen. Yli 100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutukseen sijoittui keskimäärin 54,4 % ja ammatilliseen koulutukseen 33,2 % peruskoulunsa päättäneistä oppilaista. 12,5 % oppilasta ei sijoittunut välittömästi tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Keskisuurissa 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 50,2 % oppilasta sijoittui lukiokoulutukseen ja 42,7 % ammatilliseen koulutukseen. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 47,5 % sijoittui lukiokoulutukseen ja 43,0 % ammatilliseen koulutukseen. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukio- koulutuksen osuus oli 44,8 % ja ammatillisen koulutuksen 48,5 %.

Yksittäisten kuntien kohdalla nuorten sijoittumiseen lukio- tai ammatilliseen koulutukseen vaikuttaa se, miten toisen asteen koulutuspalveluja on saatavilla.

5 Perusopetuspalvelujen saavutettavuus

5.1 Koulujen koko

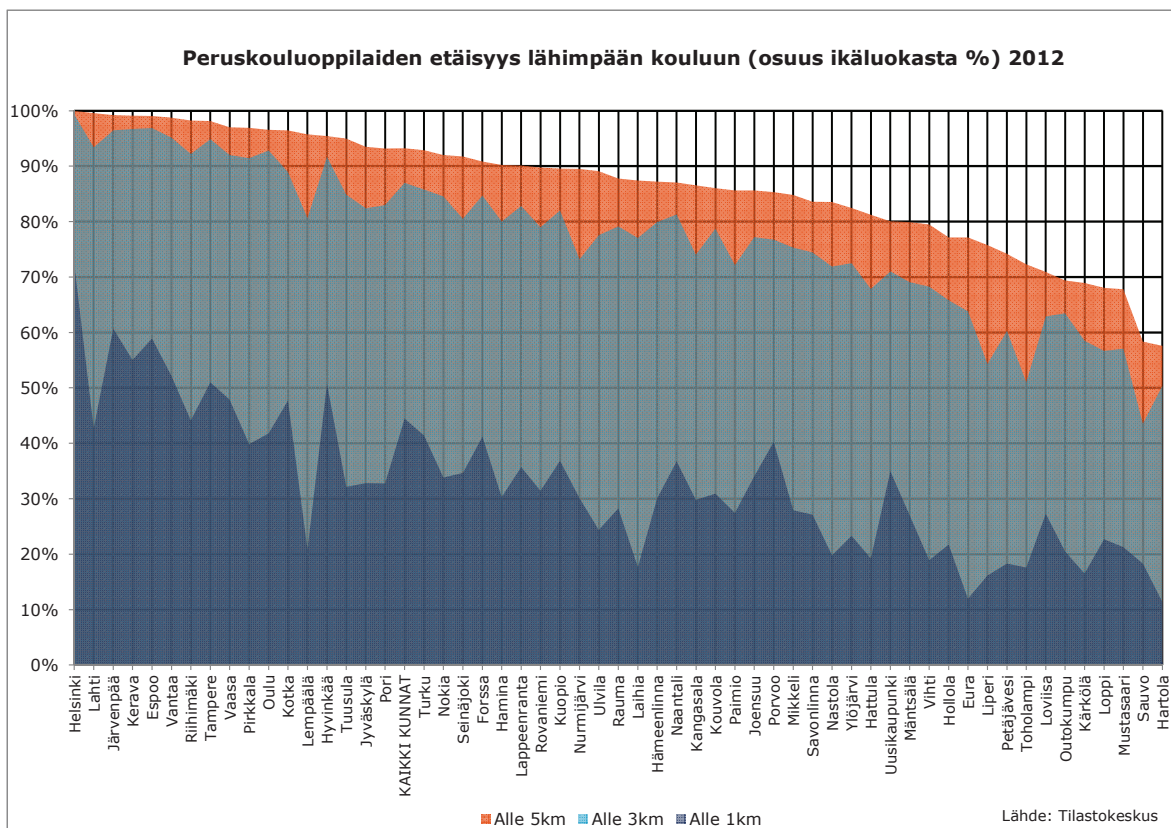
Vuoden 2012 vertailuaineistossa oli mukana 1 140 koulua, joista yhtenäiskouluja oli 201 eli 17,9 % koulujen kokonaismäärästä. Yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulut, joita oli 38,6 % koulujen kokonaismäärästä. Toiseksi yleisin koulukoko oli 300–499 oppilaan koulut, joita oli 27,2 %. 50–99 oppilaan koulujen osuus oli 12,5 % ja alle 50 oppilaan 11,6 %. 500–699 oppilaan kouluja oli 8,2 % ja 700–999 oppilaan kouluja 1,9 % koulujen kokonaismäärästä.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä alle sadan oppilaan koulujen osuus oli keskimäärin 10,8 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa alle sadan oppilaan koulujen osuus oli yhteensä 27,8 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 34,3 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa pienten koulujen osuus oli 49,1 %. Suurten yli 500 oppilaan koulujen osuus yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 15,3 %.

5.2 Koulumatkojen pituus

Perusopetuspalvelujen saavutettavuutta tarkasteltiin oppilaiden koulumatkojen pituuden perusteella. Aineisto luokiteltiin sen perusteella kuinka suuri osuus oppilaista asui alle 1 km, alle 3 km ja alle 5 km päässä lähimmästä koulusta. Koulumatkan pituus mitattiin tietä pitkin. Perusaineistona käytettiin Tilastokeskukselta hankittuja väestö- ja paikkatietoja.

Alla olevassa kuviossa on esitetty peruskoulua käyvien oppilaiden koulumatkan pituus jaoteltuna alle 1 kilometrin, alle 3 km:n ja alle 5 km:n mukaan. Valkoiseksi jäävä alue kuvaa niiden oppilaiden osuutta ikäluokasta, joiden etäisyys koulusta oli yli 5 kilometriä.

Koko vertailuaineistossa alle kilometrin päässä lähimmästä koulusta asuvien oppilaiden osuus oli 44,4 %, alle 3 kilometrin päässä asuvien 87,0 % ja alle 5 kilometrin etäisyydellä 93,2 %. Koko aineistosta otetut mediaanit olivat 30,6 % alle kilometrin, 78,9 % alle kolmen kilometrin ja 87,6 % alle viiden kilometrin etäisyydellä asuvien osalta.

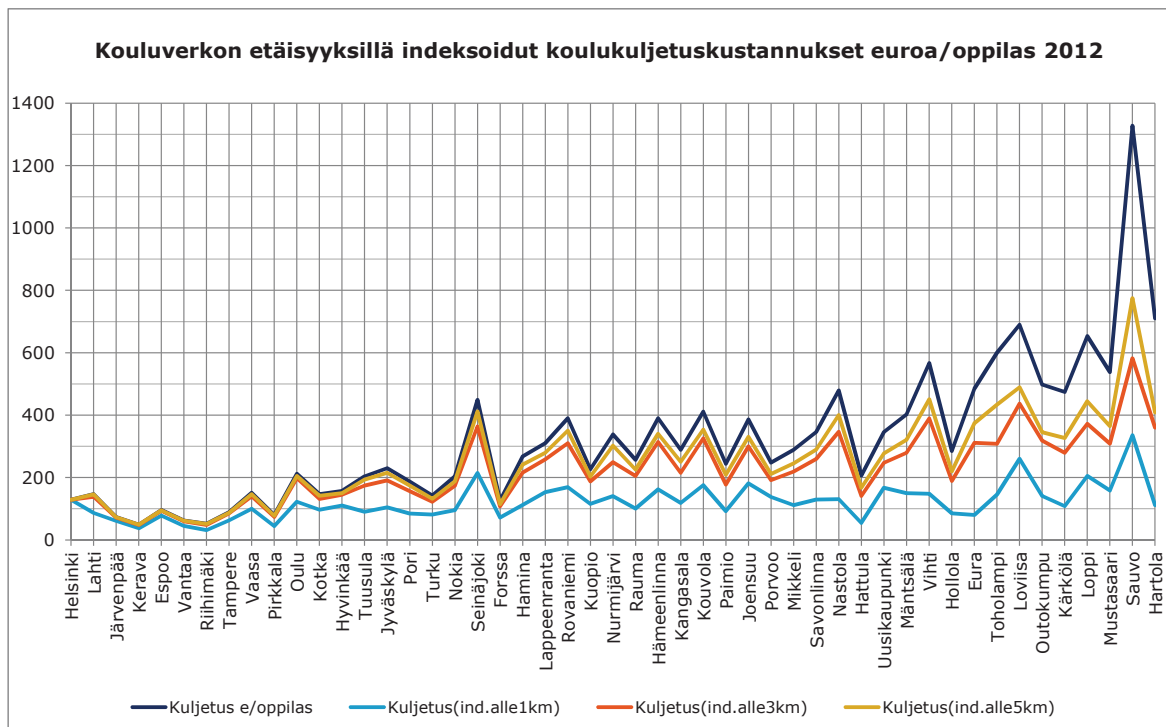
Alakouluikäisistä 51,4 % asui alle yhden kilometrin, 91,9 % alle kolmen kilometrin ja 96,4 % alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Yläkouluikäisistä 30,5 % asui alle kilometrin, 77,1 % alle kolmen kilometrin ja 87,0 % alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta.

Kunnan koko ja asukastiheys vaikuttivat peruskoulupalvelujen saavutettavuuteen. Helsingissä käytännössä kaikki oppilaat asuivat alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta. Keskisuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa oppilaista noin 90 % asui alle 5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Alle 20 000 kunnissa noin 84 % asui alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta.

5.3 Kouluverkon vaikutus kuljetuskustannuksiin

Alla olevassa kuviossa on tarkasteltu kuljetuskustannusten ja koulumatkojen pituuksien välistä yhteyttä. Kunnat ovat samassa järjestyksessä kuin edellisessä koulumatkojen pituutta kuvaavassa kuviossa. Tumman sininen käyrä kuvaa kunnan koulukuljetuskustannuksia oppilasta kohden laskettuna.

Muut värit kuvaavat etäisyyksien osuuksilla indeksoituja koulukuljetuskustannuksia. Kuljetuskustannukset on tällöin suhteutettu koulumatkan pituuteen. Indeksointi on laskettu suhteessa Helsingin koulumatkojen pituuksiin. Esimerkiksi Helsingissä 72 % ja Hartolassa 11 % oppilaista asuu alle kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Hartolassa on siis suhteellisesti noin kuusi ja puoli kertaa vähemmän alle kilometrin etäisyydellä koulusta asuvia oppilaita. Kun Hartolan kuljetuskustannukset (710 €/oppilas) suhteutetaan tällä kertoimella, saadaan tulokseksi 111 €/oppilas.

Kuviosta voi todeta, että kuljetuskustannukset kasvavat koulumatkan pituuden kasvaessa. Indeksoinnilla voidaan havainnollistaa tilannetta, jossa kaikissa kunnissa koulumatkojen etäisyydet olisivat yhtä pitkiä. Indeksoinnin tarkoituksena on ottaa esille palvelujen saavutettavuudesta riippumattomia tekijöitä sekä osoittaa sen vaikutus kustannuksiin.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Perusopetuksen kokonaiskustannukset kasvoivat vuoteen 2011 verrattuna 4,4 %. Kun otetaan huomioon, että kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (KUPHI) oli samaan aikaan 3,4 %, kustannusten nousua voitaneen pitää melko maltillisena. Menojen nousu oli pienintä yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, joissa kustannukset kasvoivat keskimäärin 2,8 %:lla. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kasvua oli 5,2 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4,7 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa menot nousivat 4,3 %:lla.

Tarkasteltaessa kuntakokoryhmien välisiä kustannuseroja voidaan todeta, että kuntakoko vaikutti perusopetuksen oppilaskohtaisiin kustannuksiin. Yleisesti voidaan todeta, että suuremmat kunnat tuottivat palvelut edullisemmin kuin pienet kunnat. On kuitenkin syytä huomata, että erityisesti yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset nostivat merkittävästi perusopetuksen kokonaiskustannuksia. Edellä mainitussa kuntakokoryhmässä myös sisäiseen hallintoon käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa kuin pienissä kunnissa.

Eri kuntakokoryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroja perusopetukseen käytetyissä vuosiviikkotunneissa. Suurin osa kunnista antoi opetusta yli säädetyn vähimmäistuntimäärän. Tarkastelussa mukana olleiden neljän kuntakokoryhmän välillä ei ollut myöskään merkittäviä eroja itse opetustuntien määrissä. Sen sijaan yksittäisten kuntien välisiä eroja löytyi.

Peruskoulunsa päättäneiden osalta jatkokoulutuspaikan saaneiden määrä nousi jonkin verran. Alle 20 000 asukkaan kunnissa jatkokoulutukseen pääseminen oli helpompaa kuin muissa tarkastelussa mukana olleissa kuntakokoryhmissä. Suurissa kaupungeissa suuntauksena on ollut jo pitkään, että valtaosa jatkokoulutukseen menevistä oppilaista sijoittuu lukiokoulutukseen. Myös keskisuurissa kunnissa lukio-koulutukseen sijoittuminen oli yleisempää, mutta ero ammatillisen ja lukiokoulutuksen välillä oli pienempi. Koulutustakuun ulkopuolelle jääneiden nuorten määrä pieneni jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna.

Perusopetuspalvelujen saavutettavuudessa ei ole tapahtunut muutoksia. Alakouluikäisistä asui 96,4 % alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Yläkouluikäisistä asui 87,0 % alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta.

Peruskoulujen osalta yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulu, joita oli 38,6 % kaikista kouluista. Yhtenäiskoulujen määrä kasvoi edelleen. Opetushenkilöstöstä noin viidennes työskenteli määräaikaaisessa työsuhteessa. Erityistä tukea saavien oppilaiden määrässä ei ollut tapahtunut muutosta, mutta tehostetun tuen käyttö näytti olevan yleistymässä.

7 Lukiokoulutuksen kustannukset

	2011	2012	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2012)%
Käyttömenot	7153	7476	4,5	
Käyttömenot*	6593	6791	3,0	
Opetus	4650	4827	3,8	67,1
Ruokailu	411	410	-0,2	5,8
Kiinteistöjen ylläpito	679	744	9,6	10,2
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust	549	608	10,7	8,5
Sisäinen hallinto	553	567	2,5	7,8

*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä

Lähde: Kouluikkuna

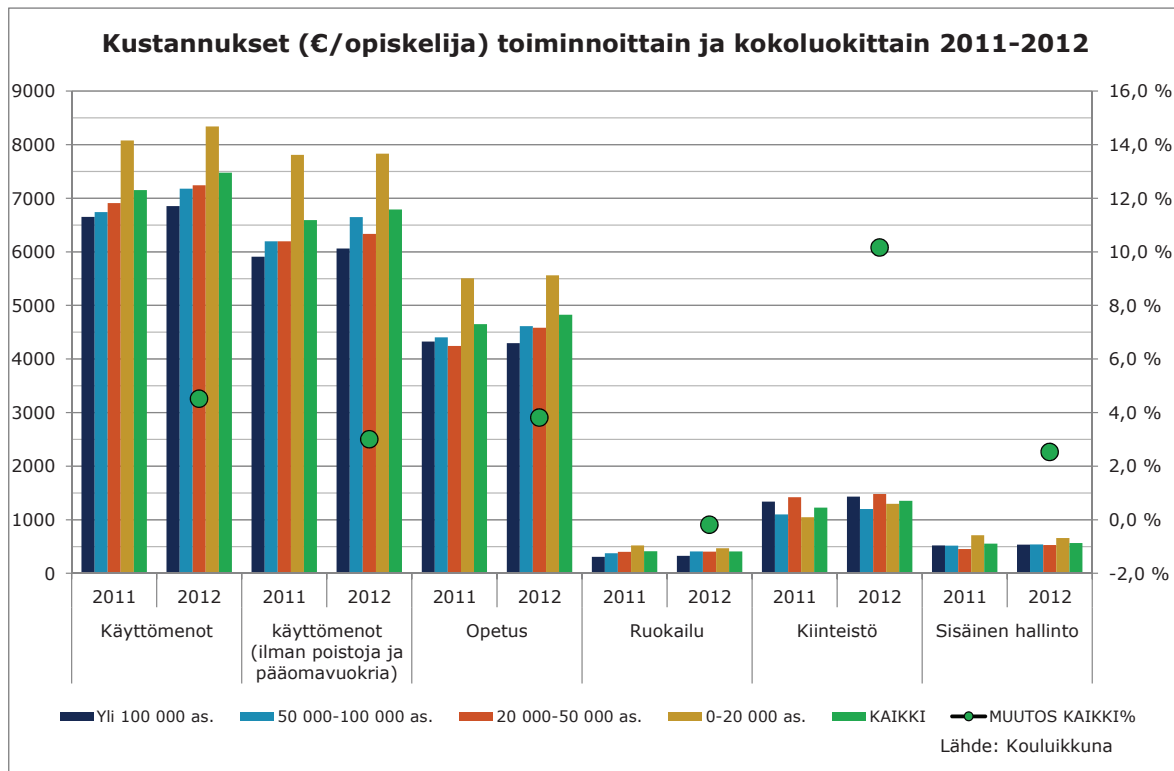
Vertailtaessa lukiokoulutuksen kustannuksia edelliseen vuoteen tulee ottaa huomioon, ettei kyse ole aivan identtisestä kuntajoukosta vuosina 2011 ja 2012. Kuntien määrä on kasvanut ja joidenkin kuntien osalta kuntarakenteessa on tapahtunut muutoksia.

Vuonna 2012 lukiokoulutuksen kustannukset kasvoivat 4,5 prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisten vuokrien pääomakustannuksia nousu oli 3,0 %. Samoin kuin perusopetuksenkin osalta lukiokoulutuksen kustannuksissa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta.

Vuonna 2012 lukioiden kiinteistöjen kokonaismenot nousivat noin 10 prosenttia. Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset kasvoivat 9,6 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset 10,7 %. Opetukseen liittyvien kustannusten muutos oli 3,8 %. Ruokailumenot pysyivät edelliseen vuoteen verrattuna jotakuinkin ennallaan. Sisäisen hallinnon osalta nousua oli 2,5 %.

Koko vertailuaineistossa lukiokoulutuksen kokonaismenoista opetuksen osuus oli kaksi kolmasosaa eli 67,1 %. Kiinteistömenojen osuus oli 18,7 %, josta kiinteistöjen ylläpidon osuus oli 10,2 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus 8,5 %. Oppilasruokailun osuus kustannuksista oli 5,8 % ja sisäisen hallinnon osuus 7,8 %.

7.1 Lukiokoulutuksen kokonaiskustannukset

Lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset vuonna 2012 olivat keskimäärin 7476 euroa opiskelijaa kohti. Kustannuksissa ovat mukana poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Kuntakokoryhmittäin kokonaiskustannukset jakautuivat seuraavasti:

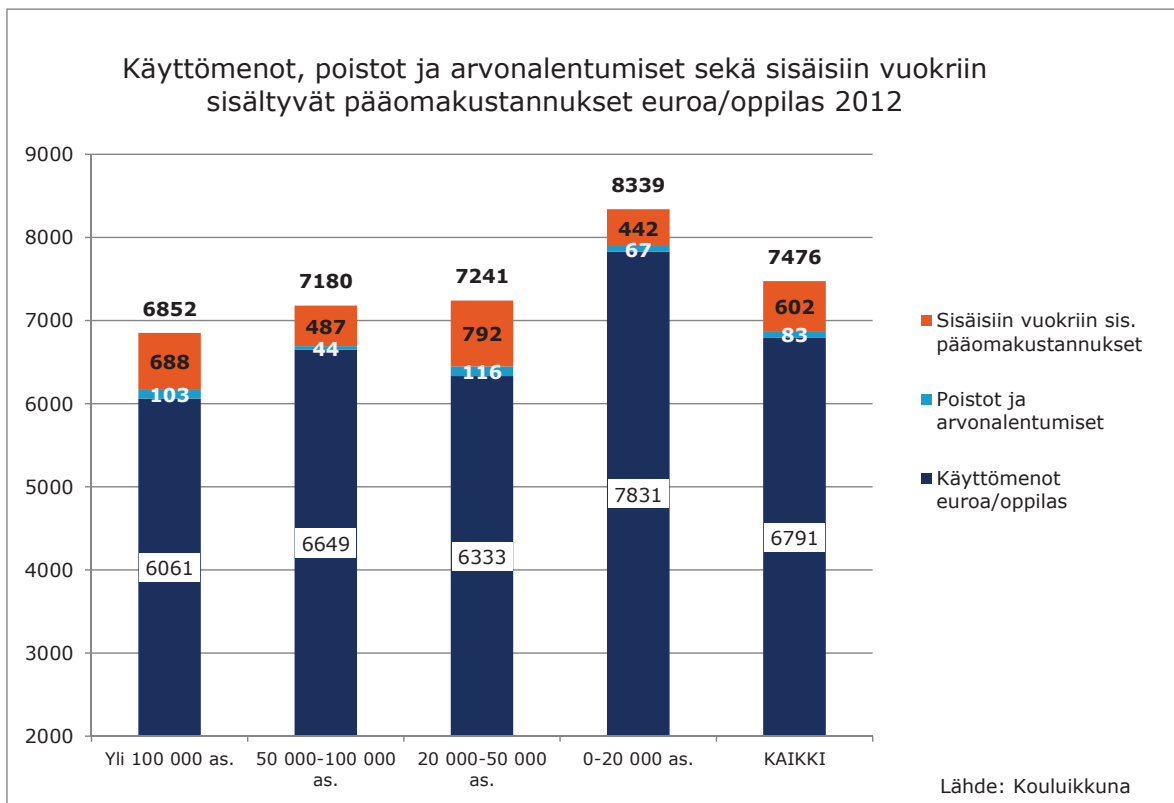
- Yli 100 000 asukkaan kunnat 6 852 €, muutos +3,0% (v. 2011, 6 653 €)
- 50 000–100 000 asukkaan kunnat 7 180 €, muutos +6,5 % (v. 2011, 6 742 €)
- 20 000–50 000 asukkaan kunnat 7 241 €, muutos +4,8 % (v. 2011, 6 908 €)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 339 €, muutos +3,2 % (v. 2011, 8 079 €)

Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia lukiokoulutuksen keskimääräiset kustannukset olivat 6791 €/opiskelija. Kuntakokoryhmittäin kustannukset jakautuivat seuraavasti.

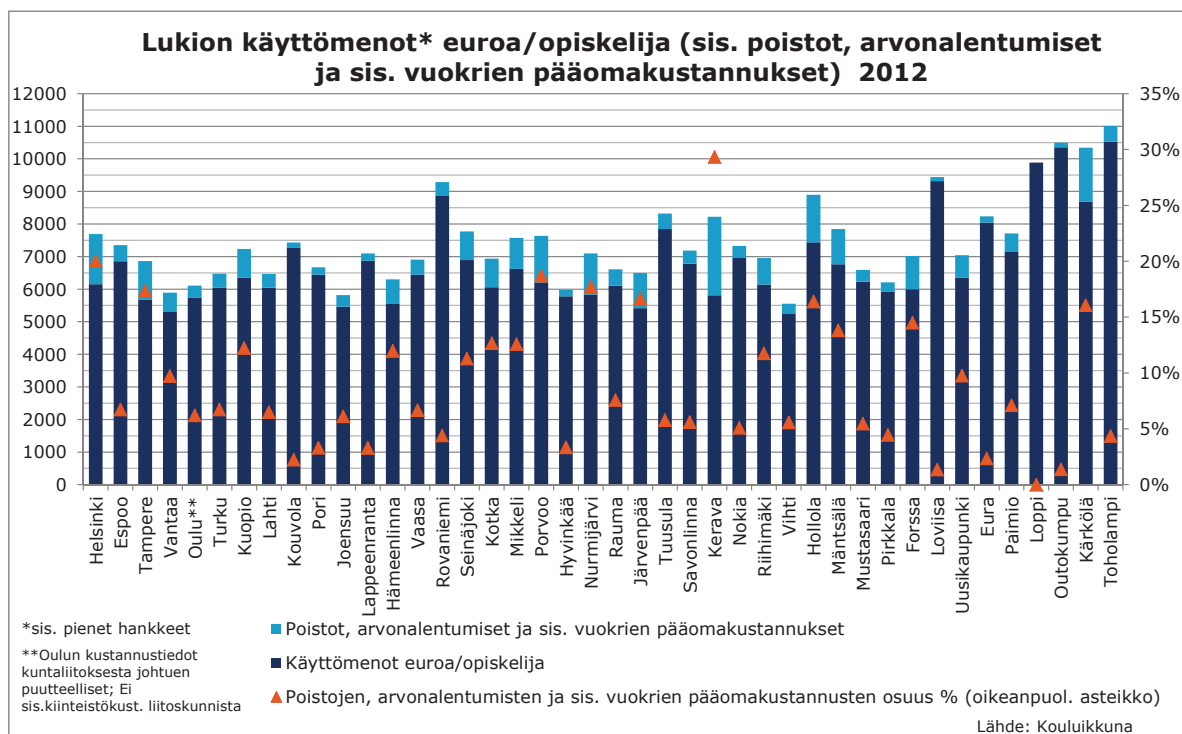
- Yli 100 000 asukkaan kunnat 6 061 €, muutos +2,6 % (v. 2011, 5 910 €)
- 50 000–100 000 asukkaan kunnat 6 649 €, muutos +7,3 % (v. 2011, 6 198 €)
- Keskiuureet 20 000–50 000 asukkaan kunnat 6 333 €, muutos +2,2 % (v. 2011, 6 195 €)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 7 831 €, muutos +0,3 % (v. 7 810 €)

Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus on esitetty oranssilla sekä poistojen ja arvonalentumisten osuus vaaleansinisellä värillä. Tummansininen osa pylvästä kuvaa lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksia ilman edellä mainittuja kustannuseriä.

Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista oli kaikkein pienin alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.

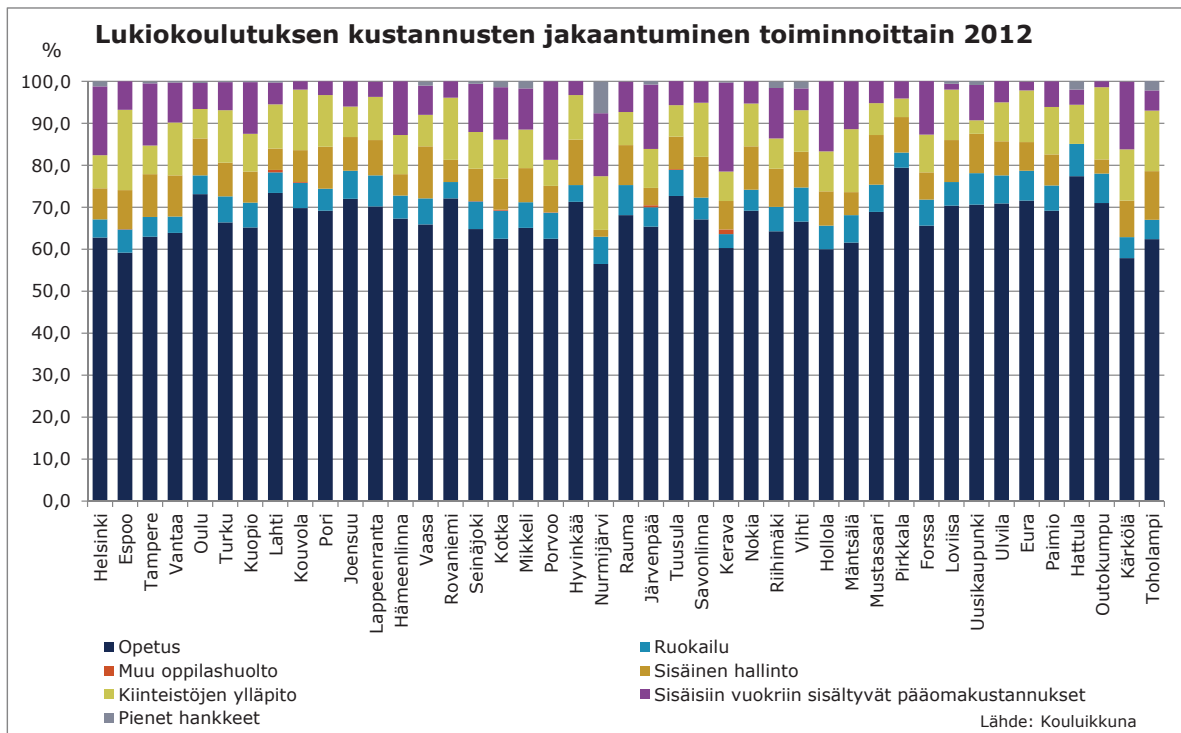

Alla olevassa kuviossa näkyy myös poistojen, arvonalentumisten ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten prosentuaalinen osuus lukion kokonaiskustannuksista kunnittain (oranssi kolmio).

7.2 Lukiokoulutuksen kustannusrakenne

Tarkastelemalla lukiokoulutuksen toiminnoittaisia kustannuksia ja niiden osuutta lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista voidaan vertailla kuntien kustannusrakennetta. Alla olevassa kuviossa on esitetty kunnittain lukiokoulutuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus toimintojen kokonaiskustannuksista. Kustannuksiin on luettu mukaan myös pienet hankkeet.

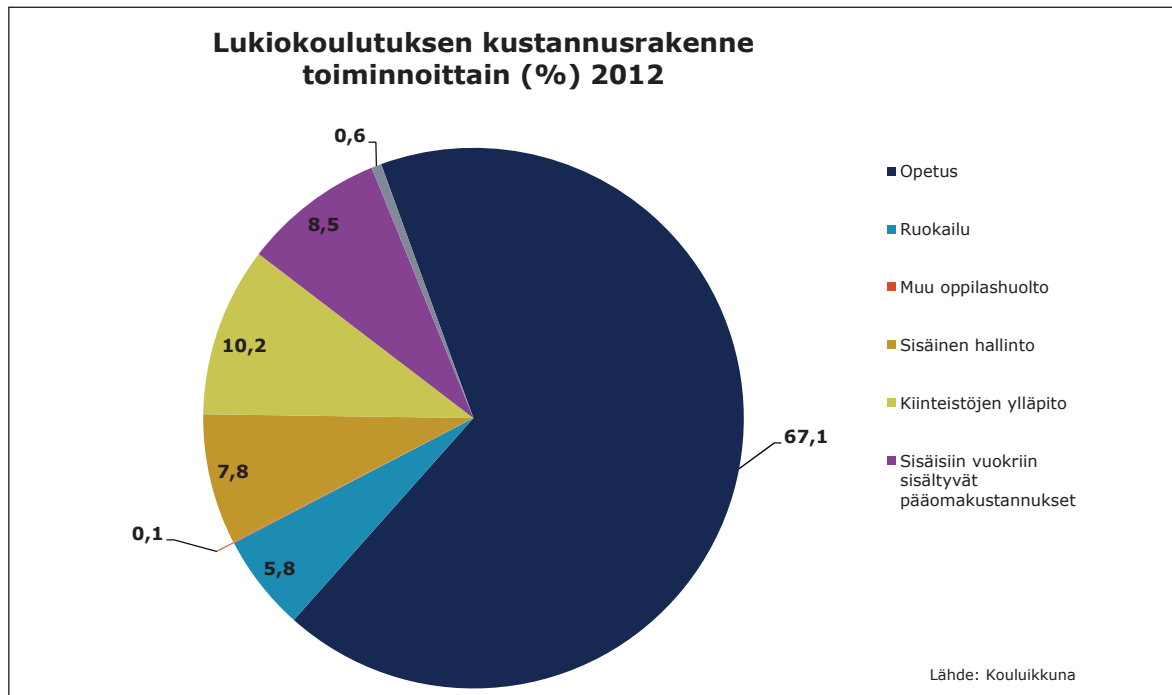
Vuonna 2012 alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen osuus oli 69,6 %, mikä oli suurempi kuin muissa kuntakokoryhmissä. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 65,0 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 67,9 %. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 65,9 %.

Lukiolaisten ruokailukustannukset olivat suhteellisesti suurimmat alla 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa opiskelijaruokailun osuus kustannuksista oli keskimäärin 6,1 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa ruokailumenojen osuus oli 5,7 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 6,0 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opiskelijaruokailun osuus lukion kokonaiskustannuksista oli 5,0 %.

Sisäiseen hallintoon liittyvien kustannusten osuus oli suurin yli 100 000 asukkaan kunnissa. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion hallintoon käytettiin keskimäärin 7,7 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 7,5 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 8,0 % sekä yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä 8,3%.

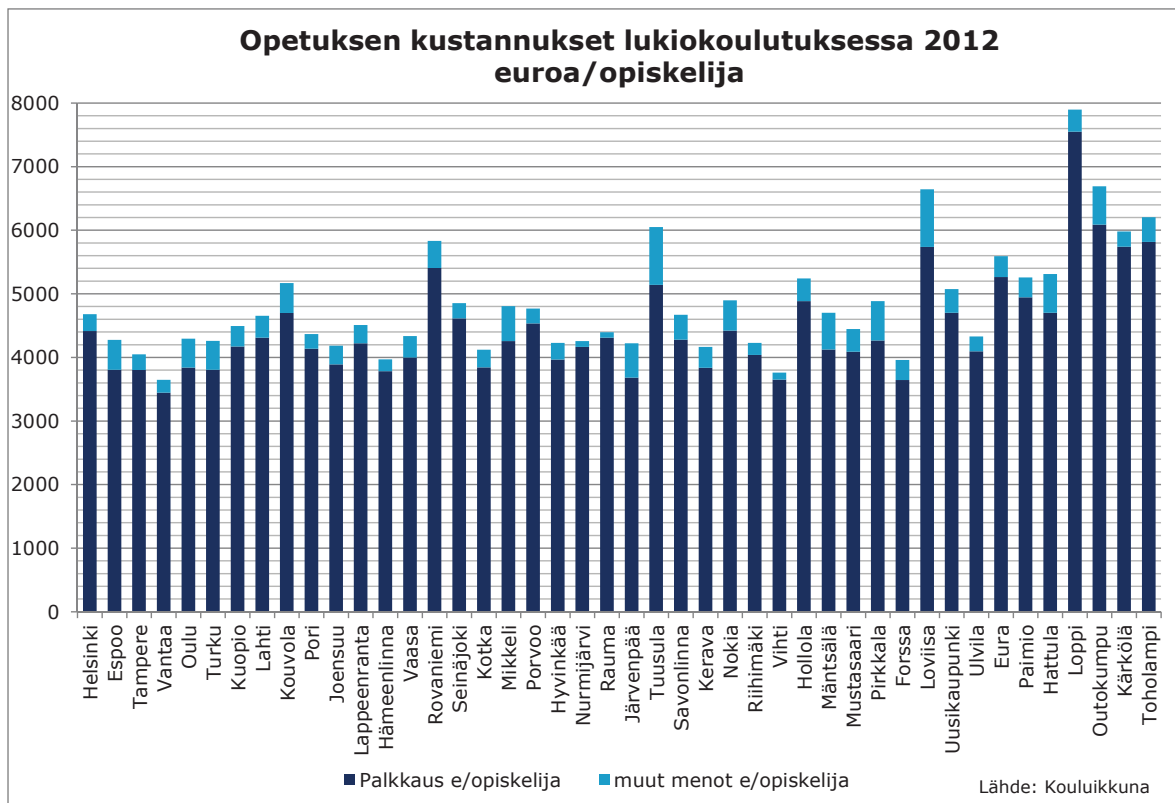
Samoin lukion kiinteistökustannusten osuus kokonaismenoista oli suurin yli 100 000 asukkaan kunnissa. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion kokonaiskustannuksista kiinteistökustannuksiin käytettiin 16,1 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 20,6 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 17,6 % sekä yli 100 000 asukkaan kunnissa 21,4 %.

Kuvioissa kiinteistöjen ylläpitoon ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset on esitetty erillisinä.

7.3 Opetuksen kustannukset

Alla olevassa kuviossa on opetuksen kustannukset jaettu palkkakustannuksiin ja muihin menoihin. Kuviossa opetuksen kustannukset on esitetty kuntakoon mukaisessa järjestyksessä suurimmasta pienimpään.

Vertailukunnissa lukio-opetukseen käytettiin vuonna 2012 keskimäärin 4827 euroa opiskelijaa kohti (muutos vuodesta 2011 +3,8 %). Summasta opetushenkilöstön palkkojen osuus oli 4457 €/opiskelija (92,4 %) ja muihin menoihin käytettiin 369 (7,6 %) €/opiskelija.

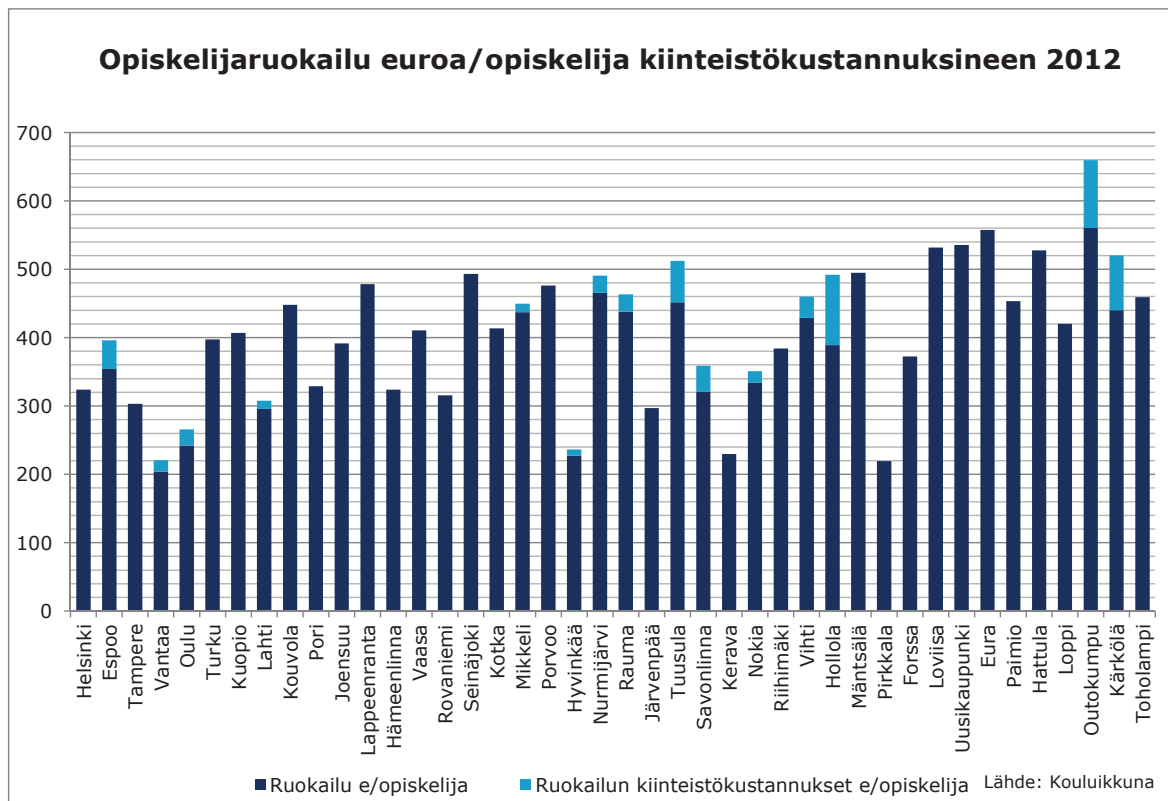
Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetukseen käytettiin 5560 €/opiskelija, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4584 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4615 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opetukseen kului keskimäärin 4295 €/opiskelija.

Edelliseen vuoteen verrattuna yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen kustannukset alenivat 0,7 %:lla. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kustannukset kasvoivat 4,8 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 8,0 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kustannukset kasvoivat keskimäärin 1,0 %:lla.

Palkkakustannuksien suhteellinen osuus opetuksen koko kustannuksista oli eri kuntakokoryhmissä jokseenkin saman suuruinen. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa osuus oli 92,7 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 92,9 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus opetuksen kustannuksista oli 92,2 % ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 92,0 %.

7.4 Opiskelijaruokailun kustannukset

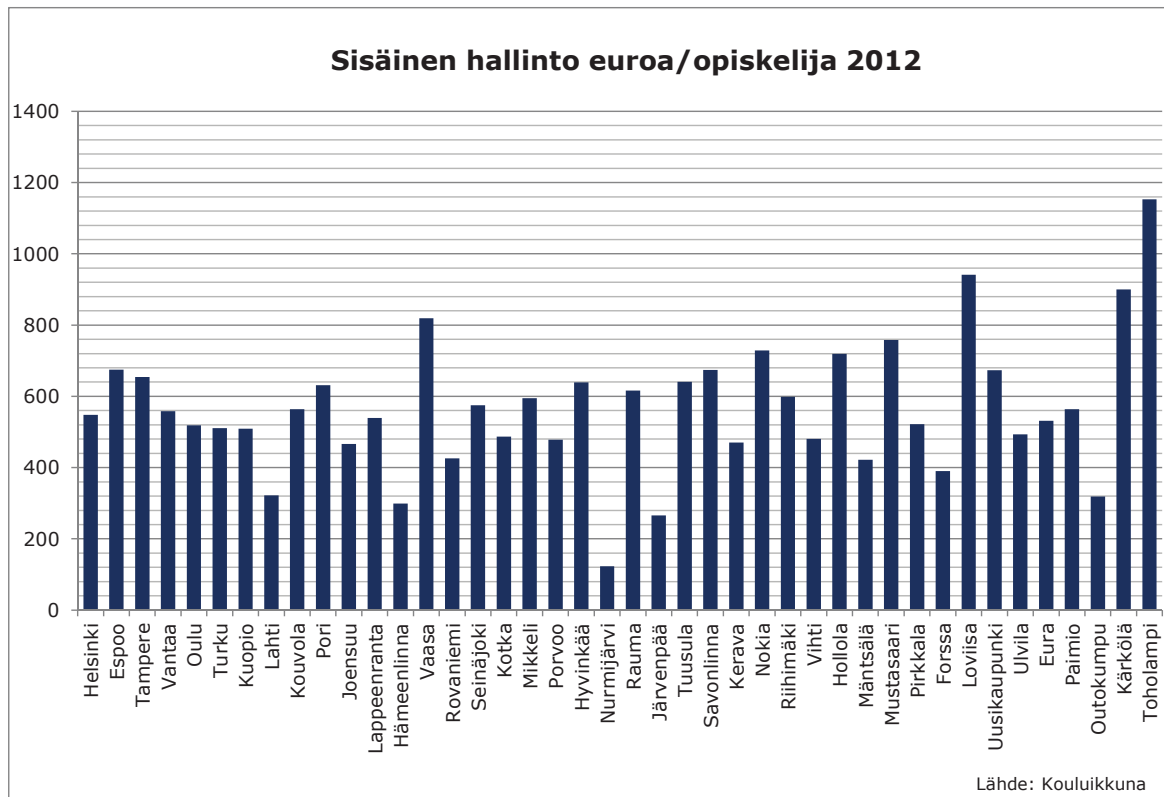
Alla olevassa kuviossa on esitetty opiskelijaruokailun kustannukset tumman sinisellä pylväällä. Vaalean sininen osa pylvästä kuvaa valmistuskeittiön kiinteistökustannusten osuutta. Keittiön kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona. Tämän tiedon ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat ruoka-huoltopalvelunsa itse.

Vuonna 2012 vertailukunnissa käytettiin opiskelijaruokailuun keskimäärin 410 euroa lukiolaista kohti. Opiskelijakohtaiset ruokailukustannukset olivat suurimmat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa ruokailuun käytettiin 468 €/opiskelija, 20 000–50 000 asukkaan kuntien keskiarvon ollessa 404 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kuntien 408 €/opiskelija. yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskiarvo oli 328 €/opiskelija.

Edelliseen vuoteen verrattuna kustannuksissa ei tapahtunut merkittävää muutosta. Vertailtaessa samoja kuntia molemmilta vuosilta lukion opiskelijaruokailun kustannukset nousivat keskimäärin 4,8 %.

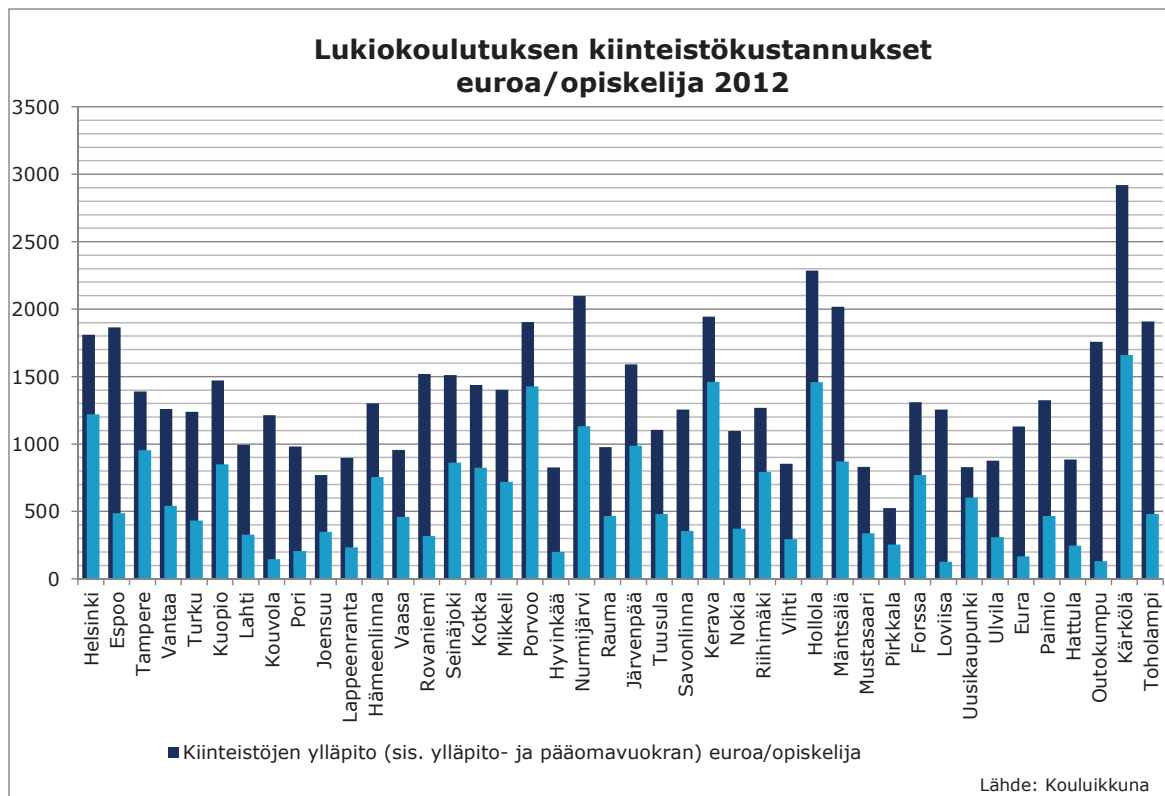
7.5 Sisäinen hallinto

Vuonna 2012 lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin keskimäärin 567 €/opiskelija, joka on noin 2,5 % edellistä vuotta enemmän. Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat jonkin verran suuremmat kuin muissa kuntakokoryhmissä ollen 659 euroa/opiskelija. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 527 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 540 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin 537 €/opiskelija.

7.6 Kiinteistökustannukset

Alla olevassa kuviossa on tumman sinisillä pylväillä kuvattu lukiokiinteistöjen kokonaismenoja, johon on laskettu mukaan sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Vaalean siniset pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen kokonaiskustannuksista. Vaalean sinisen päälle jäävä tumman sininen osuus kuvaa kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä kustannuksia ilman sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kiinteistöjen ylläpito- ja pääomakustannukset olivat keskimäärin 1432 euroa opiskelijaa kohti. 50 000–100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset olivat 1199 €/opiskelija ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1479 €/opiskelija. Alle 20 000 asukkaan kuntien kiinteistömenot olivat 1296 €/opiskelija.

Vertailukunnissa kiinteistöjen keskimääräiset kokonaiskustannukset olivat 1352 €/opiskelija. Kasvua edelliseen vuoteen oli 10,2 %. Tarkempi kasvuprosentti saatiin rajaamalla aineisto vain niihin kuntiin, joista kiinteistökustannusten tieto on saatavilla molemmilta vuosilta. Yhdenmukaistamalla aineisto kiinteistöjen kokonaiskustannusten kasvu oli 4,2 %.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskimäärin 688 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 487 €/opiskelija. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa sisäisten vuokrien pääomakustannukset olivat 792 €/opiskelija ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 463 €/opiskelija.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 48,0 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 39,7 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 49,8 % ja pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa 36,1 %.

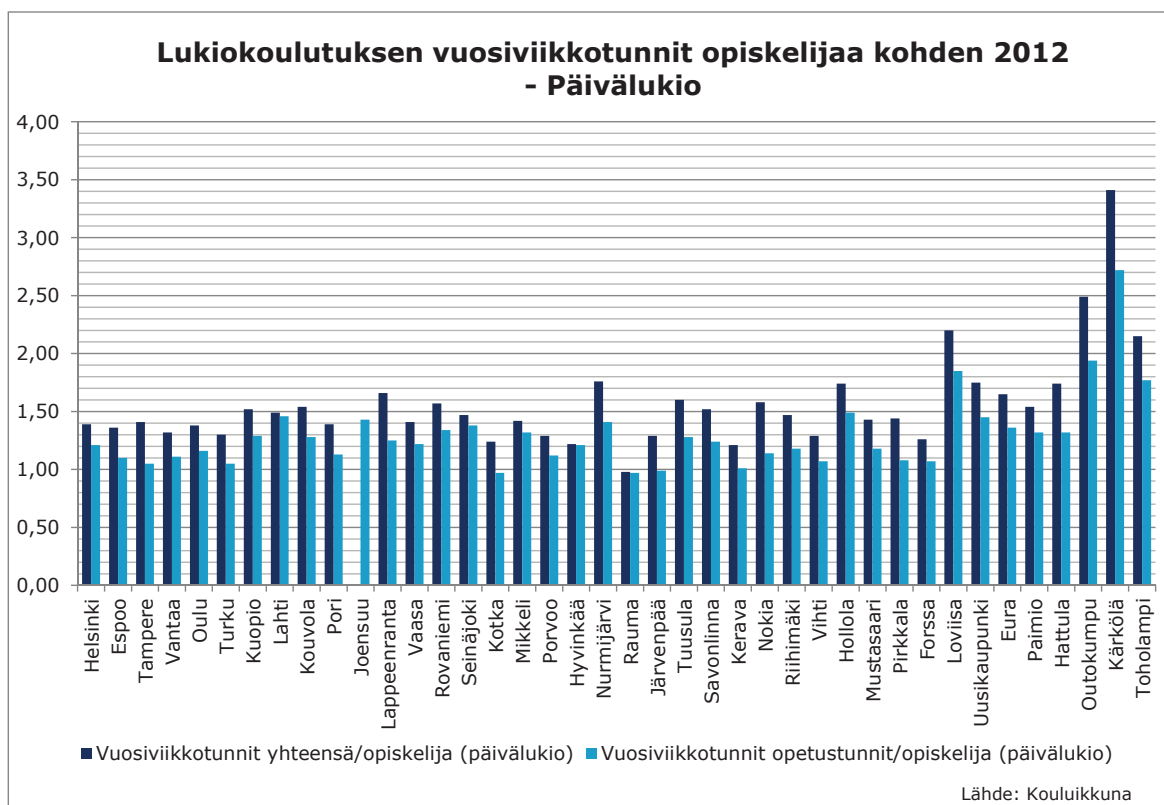
8 Toiminnallisten tietojen vertailu

8.1 Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina

Alla olevassa kuviossa on esitetty päivälukioissa annettu opetus vuosiviikkotunteina opiskelijaa kohden.

Vuosiviikkotunnit yhteensä/opiskelija on kuvattu tumman sinisillä pylväillä ja tunteihin sisältyy eri oppiaineiden luokkatunnit, oppilaan ohjauksen luokkatunnit, tukiovetus- ja kerhotunnit sekä demonstraatioiden valmistelutunnit.

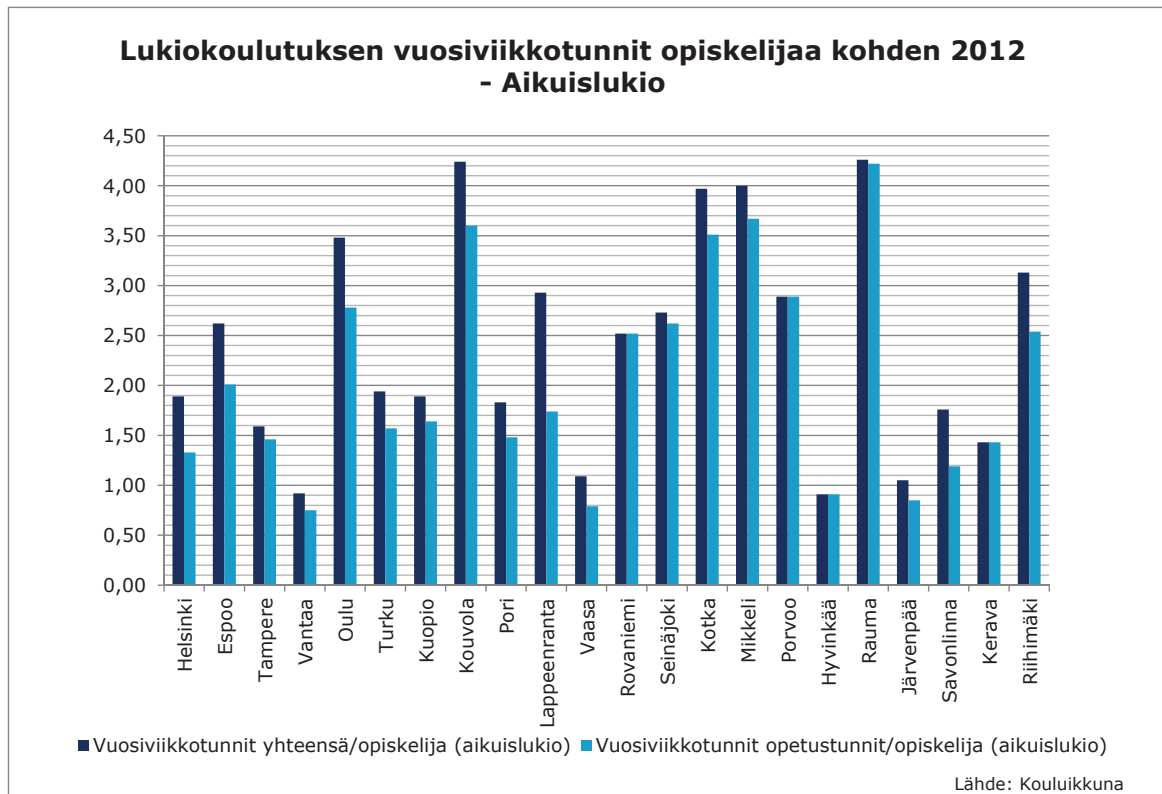
Vuosiviikkotunnit opetustunnit/opiskelija on merkitty vaalean sinisillä pylväillä. Niihin sisältyvät lukiokoulutuksen luokkaopetustunnit mukaan lukien oppilaan ohjaus. Tunteihin ei sisälly tukiovetusta, kerhotunteja tai muita tunteja, jotka eivät ole varsinaista opetusta.

Vertailukunnissa keskimääräinen lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntien määrä päivälukioissa oli 1,56 vvt/opiskelija. Varsinaiseen opetukseen käytettiin keskimäärin 1,30 vvt/opiskelija.

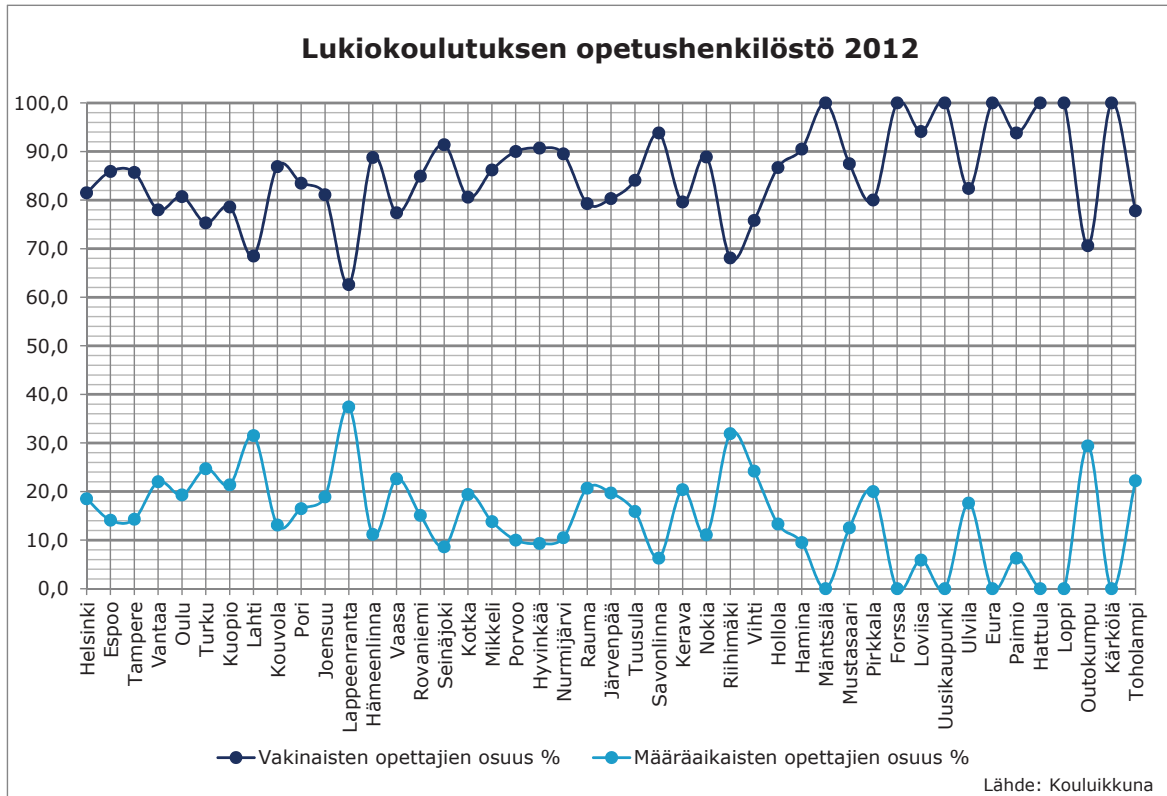
Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä keskimääräinen vuosiviikkotuntien määrä oli 1,91 vvt/opiskelija. Keskisuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotunteja oli 1,41 opiskelijaa kohden ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,46 vvt/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä vuosiviikkotuntien keskiarvo oli 1,40 per opiskelija.

Varsinaiseen opetukseen käytettiin alle 20 000 asukkaan kunnissa 1,55 vvt/opiskelija. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,18 vvt/opiskelija, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,26 vvt/opiskelija ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 1,18 vvt/opiskelija.

Aikuislukioissa kaikkien opetustuntien määrä oli keskimäärin 2,32 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden ja varsinaisen opetuksen tunnit 2,07 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden.

8.2 Opetushenkilöstö

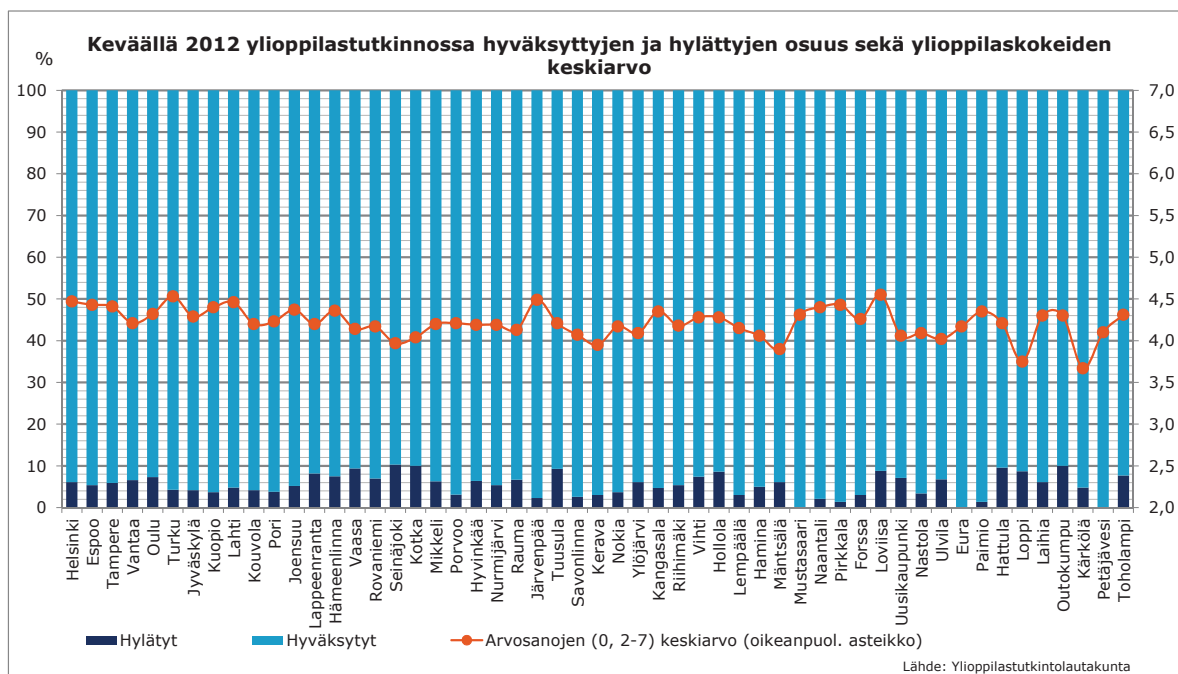
Vuonna 2012 vakinaisten opettajien osuus yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä oli 79,3 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa vakinaisten osuus oli 82,3 % ja 20 000–50 000 asukkaan 85,5. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vakinaisten opettajien osuus oli 91,2 %.

Määräaikaista opettajia oli yli 100 000 asukkaan kunnissa 20,7 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 17,7 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 15,6 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli keskimäärin 16,3 %.

9 Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja

9.1 Ylioppilastutkinnon suorittaneet

Lukiokoulutuksen vaikuttavuuden osalta tarkasteltiin ylioppilastutkinnossa hyväksytyjen ja hylättyjen opiskelijoiden määriä. Samassa yhteydessä tarkasteltiin ylioppilastutkintolautakunnan antamia kunta-kohtaisia keskiarvoja (asteikko 2-7).

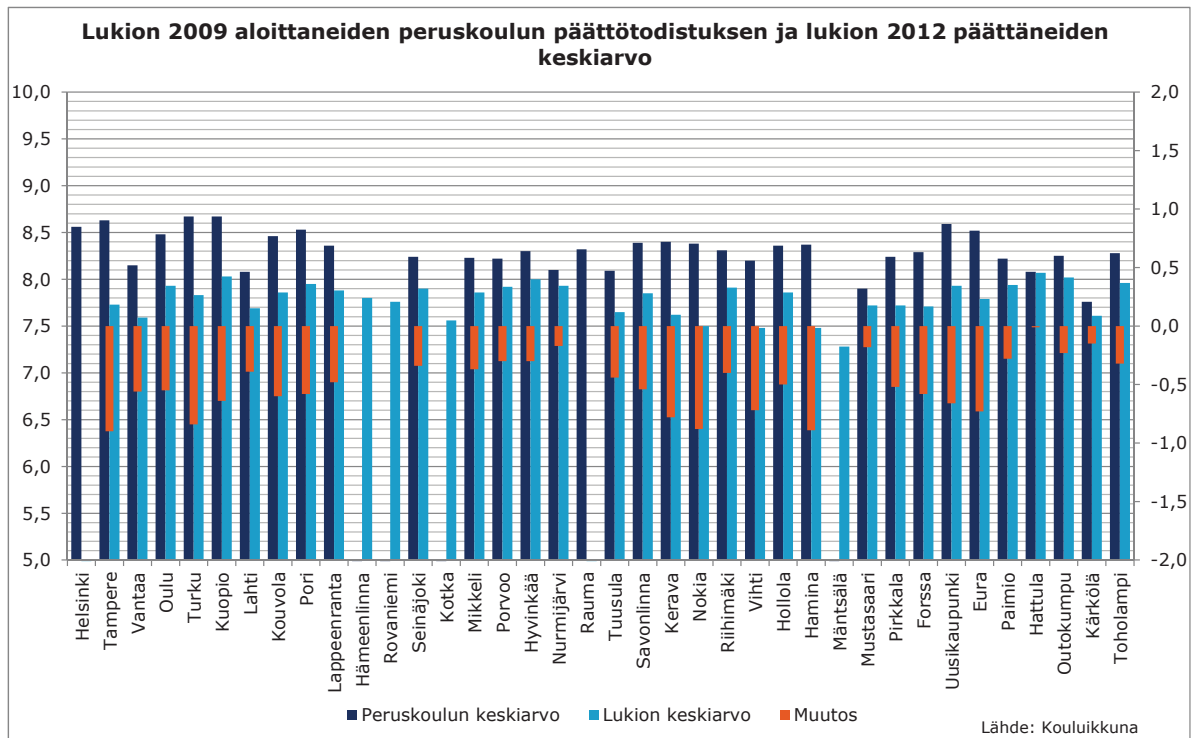
Kevään 2012 ylioppilaskirjoituksissa yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä opiskelijoista hyväksyttiin keskimäärin 94,6 prosenttia. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnon hyväksymisprosentti oli 92,8. 20 000–50 000 kunnissa ylioppilastutkinnon läpäisi 94,8 %. Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä ylioppilaskokelaista hyväksyttiin 95,2 %.

Hylättyjä kevään 2012 ylioppilaskirjoituksissa yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä oli 5,4 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 7,2 % ja 20 000–50 000 as. kunnissa 5,2 % sekä alle 20 000 as. kunnissa keskimäärin 4,8 %.

Koko aineistossa ylioppilastutkintolautakunnan antamien arvosanojen keskiarvo oli 4,22. Yli 100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnon suorittaneiden arvosana oli keskimäärin 4,39, 50 000–100 000 as. kunnissa 4,19 ja 20 000–50 000 as. kunnissa 4,17. Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä arvosanojen keskiarvo oli 4,19.

9.2 Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertailu

Alla olevassa kuviossa on esitetty päättötodistusten keskiarvovertailu, jossa lukion 2009 aloittaneiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa verrattiin lukion 2012 päättötodistuksien keskiarvoon. Tiedot koskevat suomenkielistä opetusta.

Lukiossa 2009 aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo oli vertailukunnissa keskimäärin 8,3. Lukion päättötodistuksien keskiarvo 2012 oli keskimäärin 7,8, joten arvosanan muutos oli keskimäärin noin -0,5.

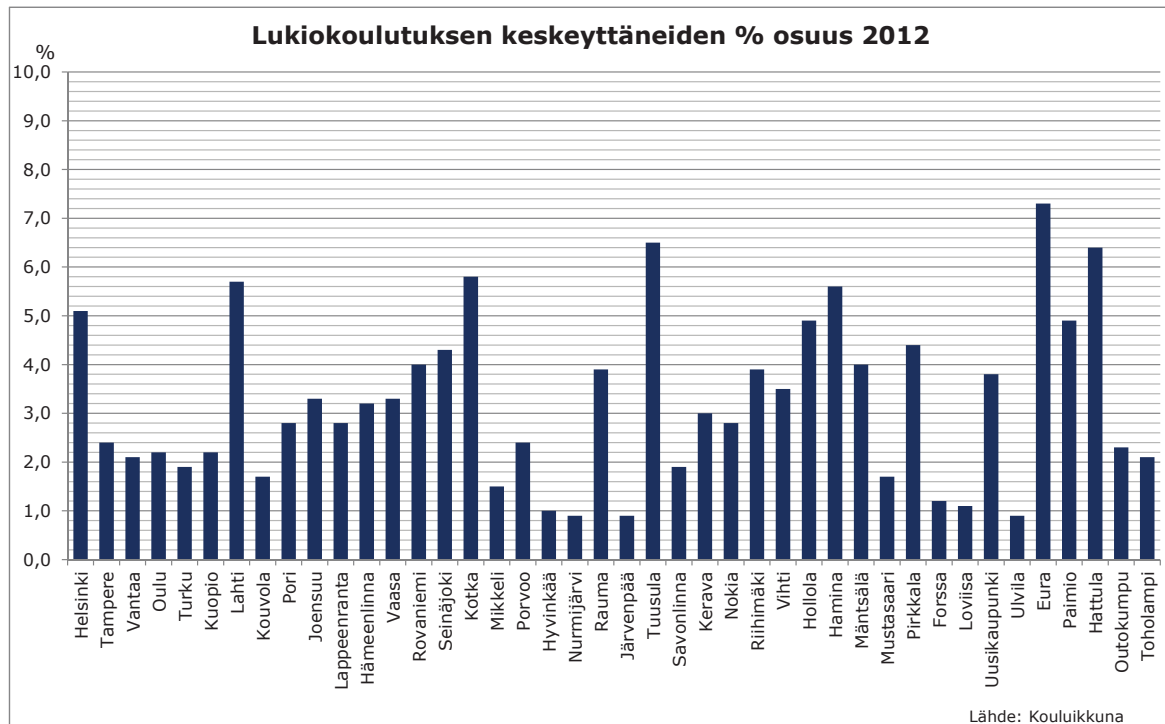
Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmassä peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo (8,5) oli hieman alle 20 000 asukkaan kuntia (8,2) korkeampi. Keskisuuret kuntaryhmät sijoittuvat kahden edellä mainitun kuntakoryhman väliin keskiarvoilla 8,4.

Lukion päättötodistusten keskiarvo oli lähes sama kaikissa kuntakoryhmissä, joten suurilla kunnilla arvosanojen laskua oli enemmän kuin pienten kuntien kokoluokassa. Suurilla kunnilla keskimääräinen arvosana lasku oli 0,6, pienillä 0,4 ja keskisuurilla 0,5.

9.3 Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa

Lukiokoulutuksen keskeyttäneiden määrää tarkasteltiin lukuvuoden 2011–2012 aikana. Keskeyttäneiden määrään sisällytettiin lukuvuoden aikana kaikki ne lukiokoulutuksen keskeyttäneet, jotka eivät ole jatkaneet lukiokoulutuksen piirissä.

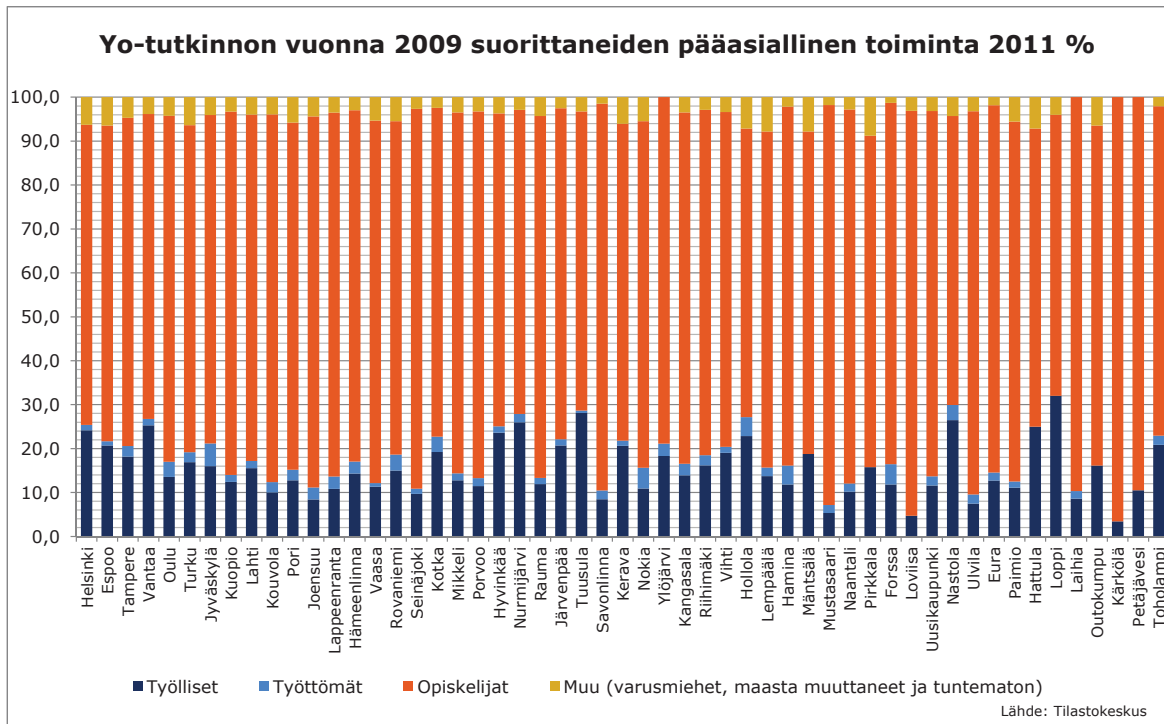
Mikäli opiskelija vaihtoi ammatilliseen koulutukseen, luettiin hänet tässä yhteydessä keskeyttäneisiin.

Vertailuaineiston kunnissa keskimääräinen lukion keskeyttämisprosentti oli 3,2 % (v. 2011 3,5 %). Eri kuntakokoryhmien välillä ei ollut merkittävää eroa vaihteluvälin ollessa +/- 1.

9.4 Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen

Ylioppilastutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden sijoittumista selvitettiin kahden vuoden päästä ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen. Raportissa kartoitettiin, mikä oli ylioppilastutkinnon vuonna 2009 suorittaneiden tilanne vuoden 2011 lopussa.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vuoden 2009 ylioppilaista oli vuonna 2011 päätoimisia opiskelijoita 74,9 %. Töissä ylioppilaista oli 18,1 % ja työttömänä 2,2 %. Muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 4,8 %.

Vastaavasti 50 000–100 000 asukkaan kunnissa opiskelijoiden osuus oli 81,2 %, työllisten 12,4 %, työttömien 2,4 % ja kategorian muu 3,5 %.

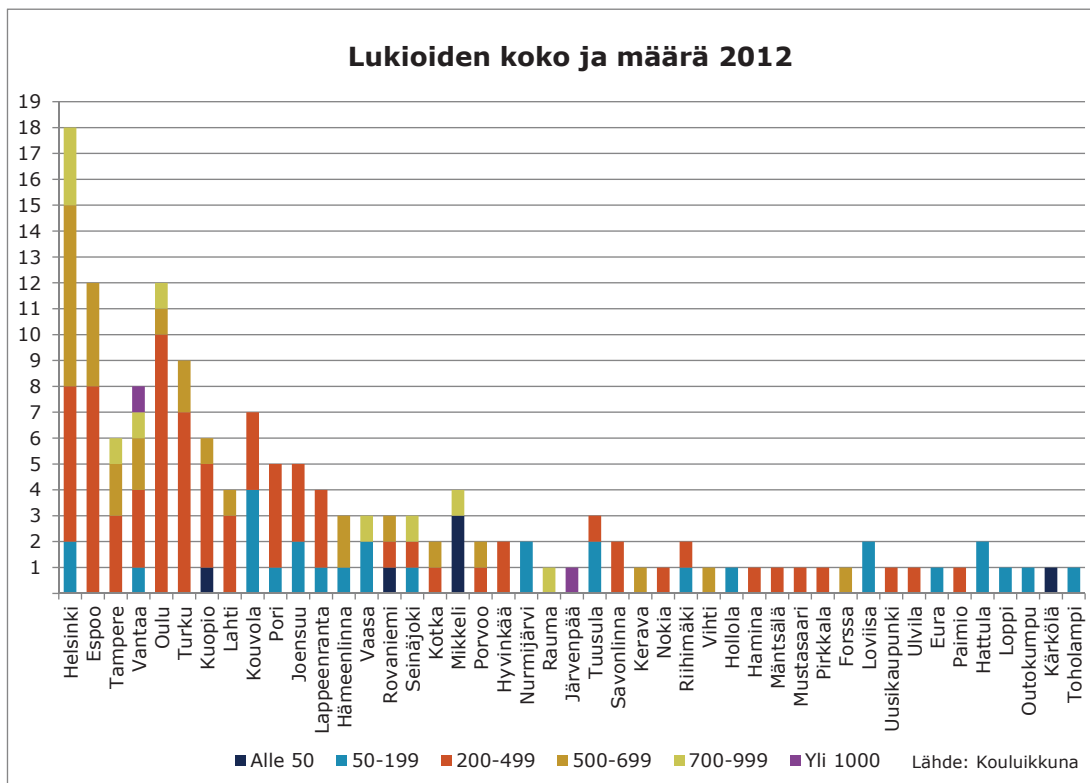
20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opiskelijoiden osuus oli keskimäärin 76,5 %, työllisten 17,4 %, työttömien 2,1 % ja kategorian muu 4,0 %.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa vuonna 2009 valmistuneista ylioppilaista oli opiskelemassa keskimäärin 81,6 %, työelämässä oli 13,8 % ja työttömänä 1,3 % ja kategoriaan muu 3,3 %.

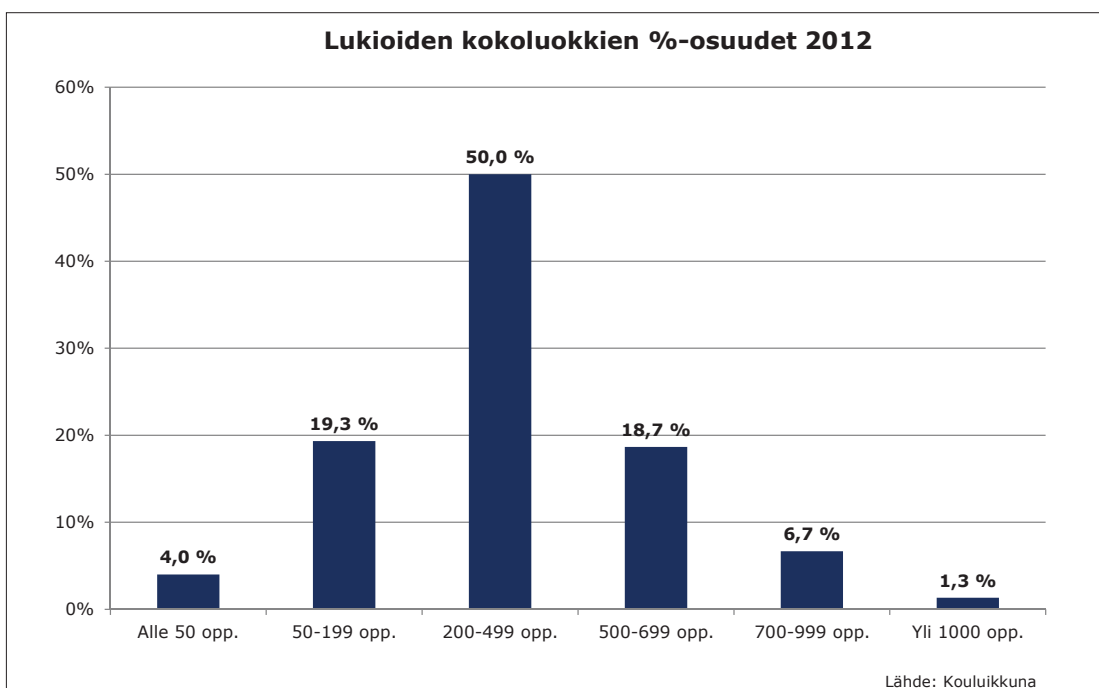
Koko vertailuaineistossa 2009 valmistuneista ylioppilaista oli opiskelemassa keskimäärin 78,7 %, työelämässä 15,4, työttömänä 1,9 % ja muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 3,9 %.

9.5 Oppilaitokset

Alla olevassa kuviossa oppilaitoksia on kuvattu kunnittain sekä lukioden koon että lukumäärän mukaan.

Aineisto sisältää yhteensä 155 lukiota. Näistä 76 eli lähes puolet (49,0 %) oli 200–499 oppilaan lukioita. Seuraavaksi eniten oli alle 200 oppilaan lukioita, joita oli aineistosta 36 (23,3 %). 500–700 oppilaan lukioita oli yhteensä 31 (20,0 %) ja yli 700 oppilaan lukioita 12 (7,8 %). Yli 1000 opiskelijan lukioita löytyy Vantaalta ja Järvenpäästä.

---

10 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tarkasteltaessa eri kuntakokoryhmien välisiä kustannuseroja voidaan todeta, että kuntakoolla oli vaikutusta lukiokoulutuksen eri toimintojen kustannuksiin ja kustannusrakenteeseen. Lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat pienillä kunnilla suuremmat kuin isoilla kunnilla. Kustannusrakenteessa tietyt toiminnot painottuvat hieman toisia enemmän kunnan koon mukaan.

Vuonna 2012 lukiokoulutuksen keskimääräiset kustannukset olivat 7 476 euroa opiskelijaa kohti. Kustannuksiin sisältyvät poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin liittyvät pääomakustannukset. Vuoteen 2011 verrattuna kustannukset nousivat 4,5 %.

Suuret yli 100 000 asukkaan kunnat tuottivat eri kuntakokoryhmistä lukiopalvelut kaikkein edullisimmin. Myös kustannustason muutos edelliseen vuoteen verrattuna oli niissä pienin. Yli 100 000 asukkaan kunnissa lukiokustannukset nousivat keskimäärin 3,0 prosenttia, mikä on alhaisempi kuin kuntien peruspalvelujen hintaindeksi vastaavana aikana (3,4 %). Suurinta lukiokoulutuksen menojen kasvu oli 50 000–100 000 asukkaan kunnissa, joissa kustannukset nousivat 6,5 prosenttia. Suurimmat opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.

Toiminnoittaisista kustannuseristä kiinteistöjen ylläpitoon ja sisäisiin vuokriin liittyvät pääomakustannukset kasvoivat opetuksen, ruokailun ja sisäisen hallinnon kustannuksia voimakkaammin.

Pienemmissä kunnissa lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista opetukseen kohdentui suurempi osuus menoista kuin suurissa kunnissa. Opetuksen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista vaihteli kuntakokoryhmien välillä 69,6 prosentista 65,0 prosenttiin.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetus ja opiskelijaruokailu vievät suhteellisesti suuremman osan kokonaiskustannuksista verrattuna muihin kuntakokoryhmiin. Yli 100 000 asukkaan kunnissa puolestaan kiinteistömenoihin ja sisäiseen hallintoon käytettiin opiskelijaa kohti laskettuna enemmän rahaa kuin pienissä kunnissa.

Vertailukunnissa kiinteistöjen keskimääräiset kokonaiskustannukset olivat 1 352 euroa opiskelijaa kohti. Merkittävän osan kiinteistökustannuksista muodostivat pääomakustannukset. Ne olivat suurimmat 20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa sisäisiin vuokriin liittyviin pääomakustannuksiin käytettiin 792 euroa opiskelijaa kohti. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä pääomavuokraa maksettiin keskimäärin 463 euroa opiskelijaa kohti.

Vertailukunnissa keskimääräinen päivälukioiden tuntimäärä oli 1,56 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohti, josta varsinaiseen opetukseen käytettiin keskimäärin 1,30 vuosiviikkotuntia. Opiskelijaa kohti laskettu vuosiviikkotuntien määrä vaihteli eri kuntakokoryhmissä siten, että pienemmissä kuntakokoryhmissä vuosiviikkotunteja oli opiskelijaa kohti laskettuna enemmän kuin suurissa.

Vuoden 2012 keväällä ylioppilastutkinnon hyväksytysti suoritti 94,5 prosenttia kokelaista. Lukiolaisista keskeytti opintonsa 3,2 prosenttia. Vuonna 2009 ylioppilastutkinnon suorittaneista oli vuonna 2011 jatkamassa opintojaan 78,7 prosenttia, toisissa kävi 15,4 prosenttia ja työttöminä oli 1,9 prosenttia.

Vertailukunnissa oli yhteensä 155 lukiota. Eniten lukioita on Helsingissä, jossa niitä on kaikkiaan 18. Toiseksi eniten oli Espoossa ja Oulussa, joissa molemmissa on 12 lukiota. Yleisin lukion koko opiskelijamäärällä mitattuna oli 200–499 opiskelijan lukio. Niitä oli kaikkiaan 79 eli lähes puolet kaikista lukioista. Yli 700 opiskelijan lukioita oli 12 (7,8 %) ja yli 1000 opiskelijan lukiota tarkastelujoukossa oli kaksi.